İŞKUR

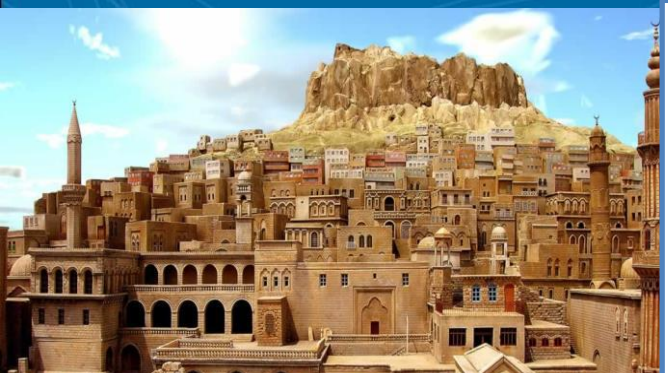

2018

MARDİN

İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMA RAPORU

MARDİN ÇALIŞMA VE İŞ KURUMU İL MÜDÜRLÜĞÜ

İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMA RAPORU

2018

YAZAR

Veysi DEĞER (İş ve Meslek Danışmanı)

SUNUŞ

İşgücüne katılım, İşsizlik ve istihdam oranı gibi unsurlarıyla İşgücü piyasasına ait bilgiler ekonomiler için önem arz ederken; kazanç miktarı, refah düzeyinin yüksekliği gibi doğrudan insanı konu edinen unsurları bakımından da toplumu etkilemektedir. Dünyada olduğu gibi ülkemizin ve ilimizin en öncelikli sorunlarının başında işsizlik ve istihdam oluşturamama gelmektedir. İşsizlik oranlarının yüksek olmasına rağmen, işgücü piyasasının ihtiyaç duyduğu alanlarda çalışacak işgücü temininde ciddi sorunlar yaşanmaktadır.

Ülkemizde ve ilimizde işsizlik sorununu çözmeyi ve işgücünün istihdam edilebilirliğini artırmak için öncelikle sorunun doğru tespit edilmesi gerekmektedir. işsizlik ve mesleksizliği hedef alan aktif istihdam politikalarının belirlenmesi amacıyla işgücü piyasasındaki mevcut durumu izlemek, değişimleri takip etmek ve bunların işgücü arz ve talebi üzerindeki etkilerini ortaya çıkarmak için Mardin Çalışma Ve İş Kurumu İl Müdürlüğümüzce İşgücü Piyasası Araştırması yapılmaktadır. Dinamik olan işgücü piyasasında insan kaynağımızın niteliği ve bu niteliğe göre iş bulunması-işe yerleştirilmesi sosyo-ekonomik anlamda önemli bir girdidir. Günümüz modern işletmelerde üretim fonksiyonlarının en önemlisi insandır. Doğru insanın doğru yerde istihdam edilmesi ile sonuçlanan bir personel seçme ve bulma süreci işletmeye kısa ve uzun vadede çok büyük yararlar sağlayacaktır.

Bu araştırmayla, işverenlerimizin günümüzde ve gelecek dönemlerde hangi mesleklerde ne kadar elemana ihtiyaç duyduklarını, ihtiyaç duyduğu elemanda aradığı nitelikler, bulmakta güçlük çektikleri mesleklerin hangi mesleklerden oluştuğunu belirlemek amacıyla Mardin Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğümüzce işveren temsilcileri ile yüz yüze görüşmeler yapılmıştır. İlimizde İŞKUR İl Müdürlüğümüz tarafından işgücü piyasasının nabzını tutmaya yönelik olan bu piyasa analizlerine ilişkin çalışmalar, insan kaynağımızın ve işgücünün yetiştirilmesindeki finansal kaynaklarımızın verimli ve gerçekçi kullanılmasını, üniversite-sanayi işbirliği ile özellikle mesleki eğitim kurumlarında açılması planlanan bölümlerin belirlenmesini de kolaylaştıracaktır. Bu nedenle yapılan bu araştırma son derece önemli bir akademik ve istatiksel çalışmadır.

Bu çalışmanın gerçekleştirilmesinde emeği geçen Mardin Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü personeline ve kendilerine sorulan sorulara içtenlikle cevap veren işverenlerimize teşekkür eder, bu raporun şehrimize fayda sağlamasını temenni ederim.

Mustafa YAMAN

Mardin Valisi

ÖNSÖZ

Türkiye İş Kurumu (İŞKUR), ulusal istihdam politikasının oluşturulması, istihdamın korunması ve geliştirilmesi ile işsizliğin önlenmesi faaliyetlerinde rol alan işgücü piyasasının en önemli aktörlerinden biridir. Kurumumuz hem aktif hem de pasif istihdam politikaları doğrultusunda işgücü ve işverene yönelik birçok kamusal hizmet sunmaktadır. İşsizlik sigortası işlemlerini yürüten, işgücü piyasası verilerini yerel ve ulusal bazda derleyen, analiz eden, yorumlayan, işgücünün istihdam edilebilirliğini artırmaya yönelik işgücü yetiştirme, mesleki eğitim ve işgücü uyum programları geliştirerek uygulanması konusunda önemli görevler icra eden, üstlendiği yasal, yönetsel ve sosyal sorumluluğun bilinciyle faaliyetlerini özveri ile sürdüren İŞKUR, işgücü piyasası analizleri aracılığıyla Kuruma erişemeyen birçok işverenle yüz yüze görüşerek işgücü taleplerini derlemektedir. İşgücü piyasası analizlerinin etkin bir şekilde yapılabilmesi sadece İŞKUR için değil sosyal politikayla ilgilenen tüm kişi ve kurumlar için sağlıklı öngörü ve planlama yapılması açısından önemli ve gereklidir

İŞKUR; Uygulamış olduğu "Aktif İstihdam Politikalarıyla" İşsizlik ve mesleksizlikle mücadeleyi kendisine hedef olarak almıştır. Belirlemiş olduğu hedeflere ulaşmak için, öncelikle; Ülke çapında yirmi ve daha fazla sayıda işçi çalıştıran özel sektör işyerleriyle yüz yüze görüşerek kısa, orta ve uzun vadede ihtiyaç duyulan işgücünün hangi mesleklerden olduğunu ve temininde güçlük çekilen mesleklerin belirlenmesi için her yıl "İşgücü Piyasası Araştırması" yapmaktadır.

Çalışma kapsamında 2 Nisan-11 Mayıs 2018 tarihleri arasında Türkiye genelinde 2+ istihdamlı 89 bin 324 işyerinin ziyaret edilmesi planlanmıştır. Bu işyerlerinden 78 bin 195 tanesinden cevap alınmıştır. Mardin'de tam sayım yöntemi ile 722 işyeri tespit edilmiş olup 683 tanesi ile yüz yüze görüşme yapılarak "İşgücü Piyasası Araştırması" yapılmıştır. Bu işyerleri içinde 2-9 ve 10-19 istihdamlı işyerleri, Türkiye geneli sonuç üretecek şekilde örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Bu rapor, tam sayım yöntemi ile tespit edilen 20+ istihdamlı işyerlerinden derlenen veriler sonucunda yazılmıştır. Yapılan bu çalışmayla ilimizdeki işyerlerinin ihtiyaç duyduğu nitelikli işgücü açığı ve bu ihtiyacı gidermede karşılaştıkları sıkıntı ve sorunlar belirlenecek olup uygulanacak "Aktif İstihdam Politikalarıyla" nitelikli işgücü açığının giderilmesine katkıda bulunacaktır.

Bu vesileyle Mardin İşgücü Piyasası Araştırması çalışmasının tüm kullanıcılara faydalı ve hayırlı olmasını diler, bu çalışmanın ortaya çıkmasında zamanını ayırarak bilgi formumuzu dolduran tüm işverenlerimize emeği geçen Kurum çalışanlarımıza ve sosyal paydaşlarımıza teşekkür ederim.

Mehmet AKIN
İl Müdürü

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ i
ÖNSÖZ iii
İÇİNDEKİLER v
TABLOLAR LİSTESİ vi
ŞEKİLLER LİSTESİ vii
YÖNETİCİ ÖZETİ 1
GİRİŞ 3
BİRİNCİ BÖLÜM 4
İŞGÜCÜ PİYASASI ARZ VERİLERİ 4
İŞKUR GÖSTERGELERİ 4
Açık İşler 4
İşe Yerleştirmeler 5
Kayıtlı İşsiz 7
Aktif İşgücü Programları 9
İşsizlik Ödeneği 13
İKİNCİ BÖLÜM 14
İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI 14
İŞYERLERİ VE MEVCUT İSTİHDAM 15
İşyeri Verileri 16
Mevcut İstihdam 28
AÇIK İŞLER 31
TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER 40
GELECEK DÖNEM İSTİHDAM EĞİLİMLERİ 46
SONUÇ 53
EKLER 56

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1: En Fazla Açık İş Olan Meslekler (2017) 5
Tablo 2: Mesleklere Göre İşe Yerleştirme Sayıları (2017) 7
Tablo 3: Mesleki Eğitim Kursları ve Katılımcı Sayıları (2010-2017) 9
Tablo 4: Mesleki Eğitim Kurslarının Cinsiyete Göre Meslek Dağılımı 10
Tablo 5: İşbaşı Eğitim Programı ve Katılımcı Sayıları (2010-2017) 11
Tablo 6: İşbaşı Eğitim Programlarının Cinsiyete Göre Meslek Dağılımı 12
Tablo 7: Girişimcilik Eğitim Programı ve Katılımcı Sayıları (2010-2017) 12
Tablo 8: İşyerlerinin Sektörel Dağılımı 16
Tablo 9: Sektörlere Göre İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Oranları 26
Tablo 10: İŞKUR Hizmetlerinden Yararlananların Memnuniyet Durumu 27
Tablo 11: Sektörlere ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı 29
Tablo 12: Meslek Grupları ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayıları 30
Tablo 13: En Fazla Çalışanı Olan Meslekler 31
Tablo 14: Sektörlere Göre Açık İş Sayısı, Açık İş Oranı ve Açık İşi Olan İşyeri Oranı 32
Tablo 15: Cinsiyete Göre Açık İşlerde Talep Edilen Becerilerin Öncelik Sıralaması 37
Tablo 16: Meslek Gruplarına Göre Açık İş Sayısı ve Açık İş Oranı 37
Tablo 17: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Aranma Kanalları 38
Tablo 18: Açık İş Olan Mesleklerden İstenen Becerilerde Öncelik Sıralaması 39
Tablo 19: Cinsiyet Bazında En Çok Açık İş Olan Meslekler 40
Tablo 20: Sektörlere Göre Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı 41
Tablo 21: Mesleklere Göre TGÇM Dağılımı 43
Tablo 22: Mesleklere Göre TGÇM Nedenleri 45
Tablo 23: Çalışan Sayısı, Açık İş ve TGÇM Durumuna Göre En Fazla Talep Edilen Meslekler 46
Tablo 24: Sektörlere Göre İşverenlerin İstihdam Beklentileri 47
Tablo 25: Sektörlere Göre Net İstihdam Değişimi 48
Tablo 26: Meslek Gruplarına Göre Net İstihdam Değişimi 49
Tablo 27: En Fazla İstihdam Artışı/Azalışı Beklenen Meslekler 49

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Yıllara Göre Açık İş Sayıları (2010-2017) 4
Şekil 2: Yıllara Göre İşe Yerleştirme Sayıları (2010-2017)..... 6
Şekil 3: Yıllar İtibariyle Cinsiyete Göre Kayıtlı İşsiz Sayısı..... 8
Şekil 4: Yıllar İtibariyle İşsizlik Ödeneği Hak Eden Sayısı (2010-2017) 13
Şekil 5: İşyerlerinin Yaşına Göre Dağılımı 17
Şekil 6: Sektörlere Göre Part-time Çalışanı Olan İşyerlerinin Oranı 18
Şekil 7: Kadınların Part-Time Çalışma Durumu..... 19
Şekil 8: Sektör Bazında İşyerlerinin Vardiyalı Çalışma Yapma Durumu 20
Şekil 9: Kadınların Vardiyalı Çalışma Durumu..... 21
Şekil 10: Sektörlere Göre İşyerlerinin İhracat Yapma Oranı 22
Şekil 11: Ar-Ge Çalışması Yapan İşyeri Durumu..... 23
Şekil 12: Gelecek Bir Yıl İçinde Yatırım Planlayan İşyeri Oranı (%) 24
Şekil 13: Gelecek Bir Yıl İçinde Planlanan Yatırım Oranı (%)..... 24
Şekil 14: Sektörlere Göre İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Oranları 25
Şekil 15: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanmama Nedenleri..... 28
Şekil 16: Açık İşlerde Cinsiyet Tercihi..... 33
Şekil 17: Açık İşlerin Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı 34
Şekil 18: Açık İşlerin Cinsiyet ve Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı 34
Şekil 19: Açık İşlerde Engelli Çalıştırmak İstenmesi 35
Şekil 20: Açık İşlerin Arama Kanallarına Göre Dağılımı..... 36
Şekil 21: Temininde Güçlük Çekilen Kişilerin Meslek Gruplarına Göre Dağılımı 42
Şekil 22: TGÇM Nedenlerinin Dağılımı..... 44
Şekil 23: Engelli İstihdamını Arttırmak İçin Önerilerin Dağılımı..... 50
Şekil 24: Genç (15-24 yaş) Personel Seçiminde Aranan Kriterlerin Dağılımı 51
Şekil 25: Personel Seçiminde Kullanılan Değerlendirme Yöntemlerinin Dağılımı 52

KISALTMALAR

EUROSTAT	Avrupa Birliği İstatistik Ofisi
İEP	İşbaşı Eğitim Programı
İKO	İşgücüne Katılma Oranı
İO	İşsizlik Oranı
İPA	İşgücü Piyasası Araştırmaları
İŞKUR	Türkiye İş Kurumu
NACE	Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması
NİDO	Net İstihdam Değişim Oranı
RİP	Resmi İstatistik Programı
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
TYP	Toplum Yararına Program

YÖNETİCİ ÖZETİ

İşgücü piyasasını analiz etmek için arz ve talep verilerine ihtiyaç duyulmaktadır. İşgücü piyasasının arz tarafına ait veriler TÜİK ve İŞKUR'un idari kayıtları aracılığı ile yayınlanmaktadır. İşgücünün arz boyutunun ele alınmasında bir takım temel işgücü verileri bulunmaktadır. Ekonomik olarak aktif olan nüfusun, çalışabilir yaştaki nüfusa olan oranını ifade eden İşgücüne Katılma Oranı; çalışanların çalışabilir yaştaki nüfusa oranını ifade eden İstihdam Oranı ve toplam işsiz sayısının işgücüne oranını ifade eden İşsizlik Oranı işgücü arzına ilişkin temel eğilimleri barındırmaktadır.

İşgücü piyasasının talep yönüne ilişkin veriler ise işgücü piyasası araştırması kapsamında derlenmektedir. İşgücü piyasasının talep boyutunu analiz etmek gayesiyle hazırlanan bu raporda Mardin İli İşgücü Piyasası Araştırması sonuçlarına göre değerlendirilmiştir. Çalışma kapsamında veri derlenen işyeri sayısı 652'dir. İl genelinde 20 ve daha fazla çalışanı olan 15 sektörde tam sayım yapılmıştır. Mardin ilinde 20+ istihdamlı işyerleri için toplam çalışan sayısı 25 bin 725 olarak tespit edilmiştir. Cinsiyet bağlamında ele alındığında ise 21 bin 668 çalışan erkeklerden, 4 bin 56 çalışan ise kadınlardan oluşmaktadır. Erkeklerin yüzde 29,7'si, kadınların ise yüzde 65,7'si İmalat sektöründe istihdam edilmektedir.

Mardin ilinde en fazla çalışanı olan meslek grupları; Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcıları ve Nitelik Gerektirmeyen Mesleklerdir. Mardin ilinde açık iş oranı yüzde 4,3 olarak tespit edilmiştir. Türkiye genelinde ise açık iş oranı yüzde 2,6 olup, Mardin ili açık iş oranı bakımından 1,7'lik bir farkla Türkiye ortalamasının üzerindedir. Açık iş oranının en yüksek olduğu sektör ise yüzde 9,7 ile İmalat sektörüdür. Mardin ilinde açık işlerin meslek gruplarına göre dağılımı incelendiğinde; en fazla açık işin Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcıları ve Hizmet meslek grubunda olduğu tespit edilmiş olup bu gruptaki açık iş oranı %7,6'dır. Mardin ilinde en fazla açık işi olan ilk üç meslek grubu; Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcıları, Nitelik Gerektirmeyen Meslekler ve Profesyonel Meslek Mensupları Meslek Grupları olmuştur.

İl genelinde açık işlerin yüzde 84'ü için eğitim düzeyi önemli olmadığı yönünde talep girmiştir. Mardin ilinde temininde güçlük çekilen meslekler sektörlere göre incelendiğinde en fazla İmalat sektöründe eleman temininde güçlük çekildiği görülmektedir. Mardin ilinde temininde güçlük çekilen mesleklere bakıldığında ilk sırada Makineci(Dikiş) mesleğinin yer aldığı görülmektedir. Bu mesleği sırasıyla Ortacı/Ayakçı (Tekstil) mesleği ve Overlok Makinesi Operatörü (Overlokçu) meslekleri takip etmektedir.

Mardin ilinde teminde güçlük çekilme nedenlerine bakıldığında ilk sırada yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması yer almaktadır. Türkiye genelinde işyerlerinin yüzde 20,4'i istihdamın artacağı yönünde cevap verirken Mardin ilinde işverenlerin yüzde 13,9'u istihdamın artacağını öngörmüştür.

Başka bir ifadeyle Türkiye genelinde her 10 işyerinden 2'si istihdamın artacağını öngörürken, Mardin'de bu sayı 1 düzeyine gerilemektedir. Öte yandan istihdamın azalacağını düşünen işveren oranı, ülke genelinde 2,5 olarak öngörülürken Mardin ilinde ise ülke geneline yakın olup yüzde 2,2 olarak öngörülmüştür.

GİRİŞ

Bu çalışma Mardin işgücü piyasasının gerek arz gerekse talep yönü ile mevcut durumunu ortaya koyarak piyasanın olumlu ve olumsuz yanlarını sergilemektedir. Bu kapsamda işgücü piyasası ile kararların alınması ve uygulamaya konulacak faaliyet ve projelerin etkinliğinin artırılması noktasında araştırma sonuçlarının göz önüne alınması oldukça önemlidir.

Mardin İşgücü Piyasası Araştırması Sonuç Raporu; il düzeyinde politika yapıcılarına ve karar alıcılara kaynak sağlamada büyük katkılar sağlayacak olan önemli bir çalışmadır. İşgücü piyasasının en önemli aktörleri olan işgücü ve işverenlerin piyasaya sundukları emeği ve piyasadan beklentilerini iyi analiz ederek niteliklerini ortaya koymak politika üretmeden önceki ilk adımı oluşturmaktadır. Daha sonra ise bu analizler neticesinde arz talep dengesini iyi kurmak ve işgücü politikalarını bu dengeyi sağlayacak şekilde bir zemini tesis etmek , istihdam ve işsizlik sorunlarıyla mücadele eden her bir kurum/kuruluşun gayesini oluşturmaktadır.

İşgücü Piyasası Araştırmaları sadece İŞKUR'a değil, Türkiye'de işgücü piyasasının paydaşı olan tüm kurum ve kuruluşlara önemli katkılar sağlamaktadır. İŞKUR, işgücü piyasasında aktif ve pasif istihdam politikalarında söz sahibi bir Kamu İstihdam Kurumu olarak İşgücü Piyasası Bilgi Formları aracılığıyla ve işverenlerle yüz yüze görüşme yöntemiyle İşgücü Piyasası Araştırmalarını gerçekleştirmektedir. Bu araştırma sonucunda Türkiye'de işgücü piyasasının talep boyutuna ilişkin en kapsamlı veri üreten kurum İŞKUR'dur.

İşgücü piyasası talep verilerinin elde edilmesine yönelik çalışmalar Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlükleri tarafından 2007 yılından itibaren yıllık bazda periyodik olarak sürdürülmektedir. Yapılan bu araştırmalar kapsamında 2018 yılı için Mardin ilinde 2 Nisan-11 Mayıs 2018 tarihleri arasında saha çalışması gerçekleştirilmiş olup, araştırma neticesinde işgücü piyasasının arz ve talep boyutunu ele alan İşgücü Piyasası Araştırma Raporu hazırlanmıştır.

Bu raporda, İşgücü Araştırması sonuçları analiz edilerek Mardin ilinin işgücü piyasasının talep yapısı ortaya konulmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

İŞGÜCÜ PİYASASI ARZ VERİLERİ

İŞKUR GÖSTERGELERİ

İŞKUR göstergeleri, Kurumun idari kayıtlarından oluşmakta olup İŞKUR'un hedef kitlelerine sunmuş olduğu hizmetlerinin verilerinden hareketle istatistik alt yapısında derlediği rakamları içermektedir. Kurumun hizmetlerinden yararlanmak için Kuruma kayıt yaptıran kişilerin yaş, cinsiyet, sosyal durum, eğitim durumu, sektör ve meslek bilgisi bağlamında oldukça detaylı bilgilere ulaşılabilmektedir.

Açık İşler

Açık iş; işverenlerin ihityaç duyduğu işgücünü karşılamak amacıyla Kuruma bildirdikleri işgücü talepleridir. İşverenler taleplerini Kuruma bizzat gelerek verebilecekleri gibi online olarak da ihitiyaç duyduğu nitelikteki işgücünü Kurumdan talep edebilmektedirler.

Şekil 1: Yıllara Göre Açık İş Sayıları (2010-2017)

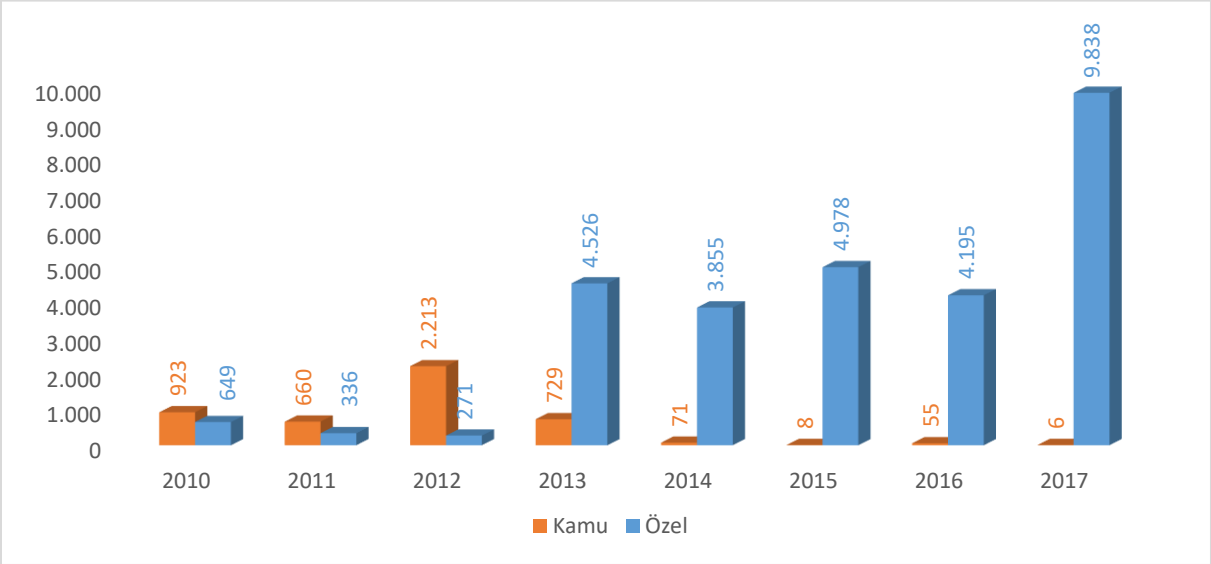

Kaynak: İŞKUR

2010 yılında 1.572 kişilik işgücü talebi alınmışken bu sayı 2017 yılına gelindiğinde 9 bin 844 kişiye yükselmiştir. Açık iş sayıları yıllar içerisinde dalgalı bir seyir izlemiştir. 2011 yılından itibaren 2013 yılına kadar artış eğilimi göstermiştir. 2013 yılında ki açık iş sayısı bir önceki yıla göre yüzde 111,6 oranında artmıştır. 2017 yılı itibariyle alınan açık işler zirveyi görmüş ve bir önceki yıla göre yaklaşık yüzde 132 oranında artış göstermiştir. Açık işler sektör bazında

incelendiğinde ise İŞKUR'un özellikle 2013 yılından sonra özel sektör açık işleri üzerindeki etkinliğini önemli ölçüde arttırdığı görülmektedir.

Tablo 1: En Fazla Açık İş Olan Meslekler (2017)

Meslek	Açık İş Sayısı
Makineci (Dikiş)	2.133
Beden İşçisi (Genel)	1.124
Kadın Giysileri Dikim Elemanı(Düz Dar Etek- Kadın Pantolonu-Bluz- Elbise-Fantezi Elbise)	451
Satış Danışmanı / Uzmanı	359
Reyon Görevlisi	260
Sekreter	248
Temizlik Görevlisi	231
Garson (Servis Elemanı)	228
Büro Memuru (Genel)	218
Terzi	218

Kaynak: İŞKUR

Mardin ilinde 2017 yılında 9 bin 844 kişilik açık iş, işverenler tarafından İŞKUR'a iletilmiştir. Bu sayının içinde, ilk sırada 2 bin 133 açık iş ile Makineci (Dikiş) mesleği bulunmaktadır. Bu sayı toplam açık iş sayısının yüzde 21,7'sini oluşturmaktadır. Bu mesleği Beden İşçisi (Genel) ve Kadın Giysileri Dikim Elemanı meslekleri takip etmektedir.

İşe Yerleştirmeler

İŞKUR özellikle son yıllarda performansını önemli ölçüde artırarak 2017 yılında yıllık bazda 2 milyon 691 bin açık işi işgücü piyasasından toplamıştır. Şekil 2'den de görüleceği üzere bu artan performans İŞKUR işe yerleştirme hizmetlerine doğrudan yansımaktadır.

Şekil 2: Yıllara Göre İşe Yerleştirme Sayıları (2010-2017)

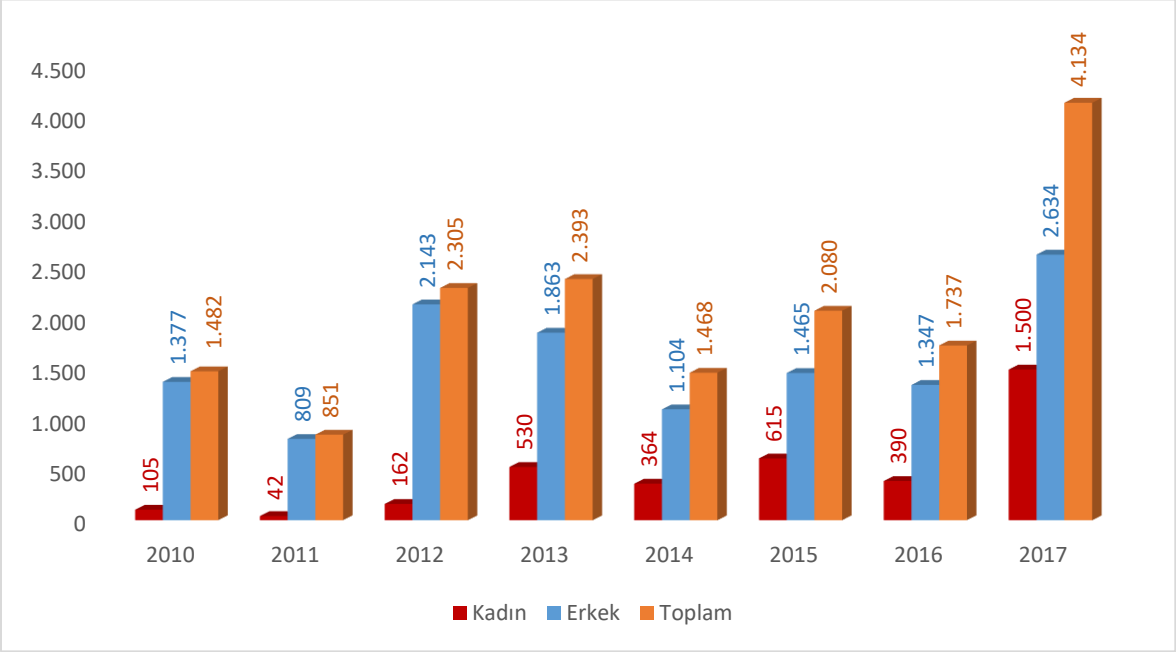

Kaynak: İŞKUR

2010 yılındaki işe yerleştirme sayısı bin 482 olan Mardin ilinde işe yerleştirilenlerin bin 377'si erkeklerden, geri kalan 105 kişi ise kadınlardan oluşmaktadır. Bu rakamlar yıllar itibariyle dalgalı bir seyir izlemektedir. 2017 yılında ise belirgin bir artış yaşanarak 4 bin 134 kişi İŞKUR tarafından işe yerleştirilmiştir. 2017 yılında işe yerleşenlerin yaklaşık yüzde 36,4'ü kadınlardan oluşmuştur. 2017 yılında, bir önceki yıla göre kadın işe yerleştirmede yaklaşık 4 katına, toplam işe yerleştirmede ise yaklaşık 2,5 katına ulaşılmıştır.

İŞKUR'un; piyasayı yakından takip ederek il özelinde piyasanın sahip olduğu tüm değişkenleri göz önünde bulundurup işverenlerin işgücü ihityaçlarını zamanında karşılaması en temel fonskiyonları arasında yer almaktadır.

Tablo 2: Mesleklere Göre İşe Yerleştirme Sayıları (2017)

Meslekler	Erkek	Kadın	Genel Toplam
Makineci (Dikiş)	697	448	1.145
Beden İşçisi (Genel)	385	60	445
Satış Danışmanı / Uzmanı	102	68	170
Terzi	92	54	146
Sekreter	73	68	141
Reyon Görevlisi	63	75	138
Kadın Giysileri Dikim Elemanı(Düz Dar Etek- Kadın Pantolonu-Bluz- Elbise-Fantezi Elbise)	48	73	121
Tır-Çekici Şoförü	95	1	96
Büro Memuru (Genel)	50	43	93
Garson (Servis Elemanı)	74	19	93

Kaynak: İŞKUR

Mardin ilinde bin 145 tane işe yerleştirmeyle Makineci (Dikiş) mesleği ile ilk sırada yer almaktadır. Bu sayı toplam işe yerleştirme sayısının % 27,7'sini oluşturmaktadır. Bu mesleği Beden İşçisi (Genel) ve Satış Danışmanı meslekleri takip etmektedir. Kadınlar en çok Makineci (Dikiş) ve Reyon Görevlisi mesleklerinde işe yerleştirilirken, erkekler en çok Makineci (Dikiş) ve Beden İşçisi (Genel) mesleklerinde işe yerleştirilmiştir.

Kayıtlı İşsiz

Kayıtlı İşsiz; Hali hazırda herhangi bir gelir getirici işte çalışmayıp Kurumumuza iş arama maksadı ile başvuran kişilerdir.

Kurumumuz ilgili mevzuat gereğince kayıtlı iş arayanlarına en az bir yıl süre ile hizmet vermekle yükümlü olmakta olup, iş arayanlar İŞKUR sistemi üzerinde durumlarını güncelleyerek iş aramaya devam ettikleri sürece İŞKUR hizmetlerinden herhangi bir süre kısıtı olmadan yararlanabilmektedirler.

Bir yıl kesintisiz olarak İŞKUR sistemi ya da ofisleri kullanmadığı tespit edilen kayıtlar sistem tarafından pasife alınmaktadır. Ayrıca İş arayanlar kayıtlarını istedikleri zaman pasife alarak İŞKUR'un hizmetlerinden yararlanmayı sonlandırabileceklerdir.

Şekil 3: Yıllar İtibariyle Cinsiyete Göre Kayıtlı İşsiz Sayısı

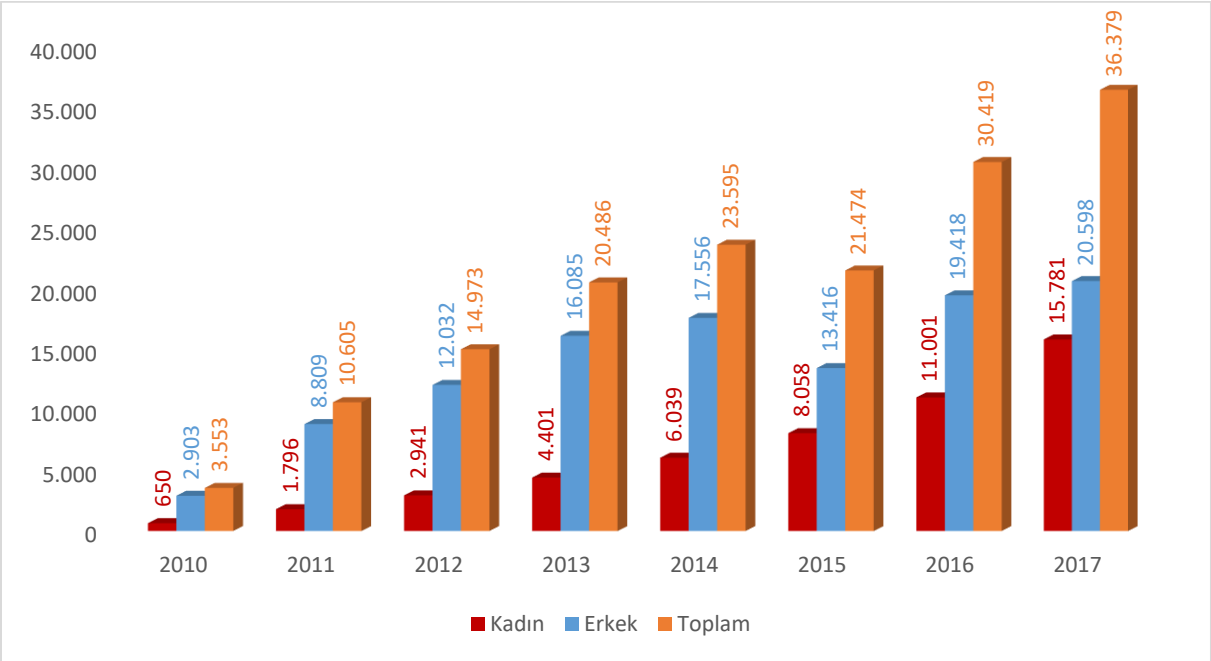

Kaynak: İŞKUR

2010 yılında Mardin ilinde İŞKUR'a kayıtlı 3 bin 553 işsiz bulunmaktadır. Kayıtların 2 bin 903'ü erkek, 650'si ise kadınlardan oluşmaktadır. 2017 yılında ise toplam 36 bin 379 kişi işsiz olarak kayıtlarda yerini almıştır. Yıllar itibariyle toplam kayıtlı işsiz sayısında artış eğilimi dikkati çekmektedir. 2015 yılındaki düşüşün nedeni ise 2015 yılı içinde kayıtlı işsiz sorgulamalarında SGK kayıtlarının baz alınması yöntemine geçilmesidir. Bu gelişme, sayesinde İŞKUR olarak işsizlerin işgücündeki durumlarını anlık olarak takip edilebilme imkanına erişmiştir.

Yıllar itibariyle kadın ve erkek dağılımları incelendiğinde dikkati çeken nokta kadınların kayıtlı işsiz olarak İŞKUR kayıtlarındaki önemli artışıdır. 2010 yılında Mardin'de 650'si kayıtlı işsiz kadın bulunmakta iken bu sayı 2017 yılında önemli ölçüde artarak 15 bin 781'e yükselmiştir. Bu artışta İŞKUR'un sunmuş olduğu hizmetleri hem nitelik hem de nicelik olarak iyileştirmesi çok önemli bir faktördür.

Mardin ilinde mesleklere göre kayıtlı işsiz sayıları incelendiğinde en fazla kayıtlı işsizin olduğu İlk 10 meslek içerisinde ilk sırada Beden İşçisi (Genel) mesleği yer almakta olup bu meslekte Mardin ilinde Kuruma kayıtlı 15 bin 643 işsiz bulunmaktadır. Bu rakam Mardin ilindeki toplam kayıtlı işsiz sayısının %43'ünü oluşturmaktadır. Bu mesleği Temizlik Görevlisi ve Beden İşçisi (Temizlik) meslekleri takip etmiştir. Kadın kayıtlı işsizlerde de aynı durum söz konusudur. Kadınlarda en çok Beden İşçisi, Temizlik Görevlisi, Beden İşçisi (Temizlik) gibi mesleklerin

yanısıra Büro Memuru (Genel), Sekreter ve Makineci(Dikiş) gibi mesleklerde de kayıtlı işsiz bulunmaktadır.

Aktif İşgücü Programları

İŞKUR, aktif işgücü piyasası programları aracılığıyla istihdamın korunmasına ve artırılmasına, işsizlerin mesleki niteliklerinin geliştirilmesine, işsizliğin azaltılmasına ve özel politika gerektiren kişi ve grupların işgücü piyasasına kazandırılmasına yardımcı olmakta ve işsizlikten istihdama geçişi kolaylaştırmaya çalışmaktadır. Aktif işgücü piyasası programları içerisinde bulunan mesleki eğitim kursları, işbaşı eğitim programları ve girişimcilik eğitim programları ile işgücüne nitelik kazandırmaktadır.

Tablo 3: Mesleki Eğitim Kursları ve Katılımcı Sayıları (2010-2017)

Yıllar	Kurs	Kadın	Erkek	Toplam
2010	14	175	109	284
2011	11	99	121	220
2012	20	250	235	485
2013	22	381	213	594
2014	35	541	457	998
2015	76	1.322	397	1.719
2016	51	955	166	1.121
2017	45	695	236	931

Kaynak: İŞKUR

Mesleki eğitim kursları özellikle İşbaşı Eğitim Programlarının daha ön plana çıkmasından sonra azalma eğilimi içerisine girmiştir. 2017 yılında ise düzenlenen 45 mesleki eğitim kursuna 931 kursiyer katılmıştır. Katılan kursiyerlerin 236'sı erkek, 695'i kadınlardan oluşmaktadır.

Mesleki eğitim kursları; yeni bir meslek kazandırılması veya var olan mesleki becerilerin geliştirilmesi suretiyle bireylerin istihdam edilebilirliğini arttırmaya yönelik programlardır. Bu kapsamda düzenlenecek kursların beceri eksikliği olan kitlelere ulaşması büyük önem taşımaktadır. Cinsiyet bazında kursa katılan bireyler incelendiğinde kadın katılımcıların daha fazla olduğu görülmektedir. Kadınların eğitim seviyesi arttıkça işgücüne katılımlarının arttığı gerçeği düşünüldüğünde mesleki eğitim kursları ile kadınların beceri seviyeleri arttırılarak işgücü piyasasına girişleri ve istihdam edilebilirlikleri kolaylaştırılmaktadır. 2017 yılında kursiyerlerin yüzde 75'i kadınlardan oluştuğu görülmektedir. Bu bilgiler ışığında katılımcıların

cinsiyet dağılımı incelendiğinde kadınların yüksek oranda olması hedef kitlenin doğru belirlendiğini göstermektedir.

Tablo 4: Mesleki Eğitim Kurslarının Cinsiyete Göre Meslek Dağılımı

Toplam	Erkek	Kadın
Kadın Giysileri Dikim Elemanı(Düz Dar Etek- Kadın Pantolonu- Bluz- Elbise-Fantezi Elbise)	Kadın Giysileri Dikim Elemanı(Düz Dar Etek- Kadın Pantolonu- Bluz- Elbise-Fantezi Elbise)	Kadın Giysileri Dikim Elemanı(Düz Dar Etek- Kadın Pantolonu- Bluz- Elbise-Fantezi Elbise)
Yöresel Kilim Dokuyucusu	Petrokimya Üretim Elemanı	Yöresel Kilim Dokuyucusu
Kadın Üst Giysileri Dikim Elemanı	Trikotajcı/Endüstriyel Örmeci	Ev Tekstili Ürünleri Hazırlama Elemanı
Ev Tekstili Ürünleri Hazırlama Elemanı	Ahşap İşleme Cnc Makinesi Operatörü	Kadın Üst Giysileri Dikim Elemanı
Trikotajcı/Endüstriyel Örmeci	Kadın Üst Giysileri Dikim Elemanı	Dokuma Konfeksiyon Makineci
Dokuma Konfeksiyon Makineci	Ahşap Hediyelik Eşya Yapımcısı	Güzellik Ve Saç Bakım Hizmetleri Elemanı
Ahşap İşleme Cnc Makinesi Operatörü	Tarak İşçisi-Trikotaj	Seramik Ve Cam Teknolojisti
Petrokimya Üretim Elemanı	Turistik Ve Hediyelik Eşya Yapımcısı	Aşçı Yamağı (Çırağı)
Güzellik Ve Saç Bakım Hizmetleri Elemanı	Turşucu	Erkek Üst Giysileri Dikim Elemanı
Seramik Ve Cam Teknolojisti	Erkek Üst Giysileri Dikim Elemanı	Trikotajcı/Endüstriyel Örmeci

Kaynak: İŞKUR

2017 yılında en fazla Kadın Giysileri Dikim Elemanı, Yöresel Kilim Dokuyucusu ve Kadın Üst Giysileri Dikim Elemanı mesleklerinde kurs düzenlenmiştir. Kadınlarda en fazla Kadın Giysileri Dikim Elemanı Yöresel Kilim Dokuyucusu ve Ev Tekstili Ürünleri Hazırlama Elemanı mesleklerinde kurs düzenlenmiştir. Erkeklerde ise en fazla Kadın Giysileri Dikim Elemanı, Petrokimya Üretim Elemanı ve Trikotajcı/Endüstriyel Örmeci mesleklerinde kurs düzenlenmiştir.

Tablo 5: İşbaşı Eğitim Programı ve Katılımcı Sayıları (2010-2017)

Yıllar	Kurs	Kadın	Erkek	Toplam
2010	0	0	0	0
2011	3	0	9	9
2012	105	78	125	203
2013	269	241	364	605
2014	363	251	418	669
2015	504	480	653	1.133
2016	641	547	679	1.226
2017	981	1.605	1.732	3.337

Kaynak: İŞKUR

İşsizliğin en önemli nedenlerinden biri işsizlerin gerekli mesleki bilgi ve beceriye sahip olmamasının yanında yeterli iş tecrübesinin de bulunmamasıdır. İşbaşı eğitim programının temel gayesi mesleki deneyimi veya iş tecrübesi olmayan kişilere mesleki deneyim ve iş tecrübesi kazandırılarak bu kişilerin istihdam edilebilirliklerinin arttırılmasıdır. Bir diğer gaye ise nitelikli işgücü temin etmekte zorlanan işverenlere işe alacakları kişileri işyerinde belli bir süre gözlemleyerek ve eğitim vererek kişiler hakkında ayrıntılı bilgi sahibi olma ve işe alma konusunda isabetli bir karar verme imkânı sunmaktır.

2013 yılından itibaren işbaşı eğitim programlarının sayısı artış eğilimi içerisindedir. İşverenler tarafından oldukça rağbet gösterilen işbaşı eğitim programları, katılımcılar açısından da pratik eğitim almaları ve işyerinde tecrübe kazanarak sonrasında daha kolay iş bulmaları açısından önemli bir aktif işgücü programı olarak değerlendirilmektedir. 2017 yılında düzenlenen toplam kurs sayısı 2016 yılına göre yüzde 53 oranında artmıştır. Bu durum İŞKUR'un kurslarının daha çok kişiye beceri kazandırdığını ve işgücü piyasasınında etkinliğini arttırdığını göstermektedir.

2017 yılında 981 program düzenlenmiş olup toplam 3 bin 337 kişi programa katılmıştır. Katılımcıların yüzde 48,1'i kadınlardan yüzde 51,9'u erkeklerden oluşmaktadır 2017 yılı verilerine göre işbaşı eğitim programlarından yararlanan kişi sayısı bir önceki yıl verilerine kıyasla yüzde 172 oranında artış göstermiştir.

Tablo 6: İşbaşı Eğitim Programlarının Cinsiyete Göre Meslek Dağılımı

Toplam	Erkek	Kadın
Makineci (Dikiş)	Makineci (Dikiş)	Makineci (Dikiş)
Sekreter	Sekreter	Sekreter
Satış Danışmanı / Uzmanı	Satış Danışmanı / Uzmanı	Hemşire
Terzi	Garson (Servis Elemanı)	Satış Danışmanı / Uzmanı
Ön Muhasebeci	Terzi	Terzi
Hemşire	Ön Muhasebeci	Reyon Görevlisi
Garson (Servis Elemanı)	Büro Memuru (Genel)	Büro Memuru (Genel)
Reyon Görevlisi	Satış Elemanı (Perakende)	Ön Muhasebeci
Büro Memuru (Genel)	Reyon Görevlisi	Dokuma Konfeksiyon Makineci
Dokuma Konfeksiyon Makineci	Hemşire	Tıbbi Dokümantasyoncu Ve Sekreter

Kaynak: İŞKUR

2017 yılında en fazla Makineci (Dikiş), Sekreter ve Satış Danışmanı / Uzmanı mesleklerinde işbaşı eğitim programı düzenlenmiştir. Kadınlarda en fazla Makineci (Dikiş), Sekreter ve Hemşire mesleğinde program düzenlenmiştir. Erkeklerde ise en fazla Makineci (Dikiş) Sekreter ve Satış Danışmanı / Uzmanı mesleklerinde program düzenlenmiştir.

Tablo 7: Girişimcilik Eğitim Programı ve Katılımcı Sayıları (2010-2017)

Yıllar	Kurs	Kadın	Erkek	Toplam
2010	0	0	0	0
2011	4	18	81	99
2012	0	0	0	0
2013	2	59	99	158
2014	1	65	36	101
2015	1	34	67	101
2016	4	34	77	111
2017	6	39	145	184

Kaynak: İŞKUR

Girişimcilik Eğitim Programları, istihdamın korunması, artırılması, geliştirilmesi ve işsizliğin azaltılması hedefleri çerçevesinde işsizlere kendi işlerini kurma imkânı sunarak hem işsiz olan bireyleri işsizlikten kurtarmayı hem de bireylere ilave istihdam imkânı oluşturmayı hedeflemektedir. 2017 yılında 6 tane girişimcilik eğitim programı düzenlenmiştir. 2017 yılında düzenlenen girişimcilik eğitim programı 2016 yılına göre yüzde 50 daha fazladır. Programa 2017 yılında 39'u kadın, 145'i erkek olmak üzere toplam 184 kişi katılmıştır.

İşsizlik Ödeneği

İşsizlik sigortası, kişinin bir işyerinde çalışırken; çalışma istek, yetenek, sağlık ve yeterliliğinde olmasına rağmen, kendi istek ve kusuru dışında işini kaybetmesi halinde uğradıkları gelir kayıplarını kısmen de olsa karşılayabilmek için, sigortacılık tekniği ile faaliyet gösteren sigorta koludur.

Şekil 4: Yıllar İtibariyle İşsizlik Ödeneği Hak Eden Sayısı (2010-2017)

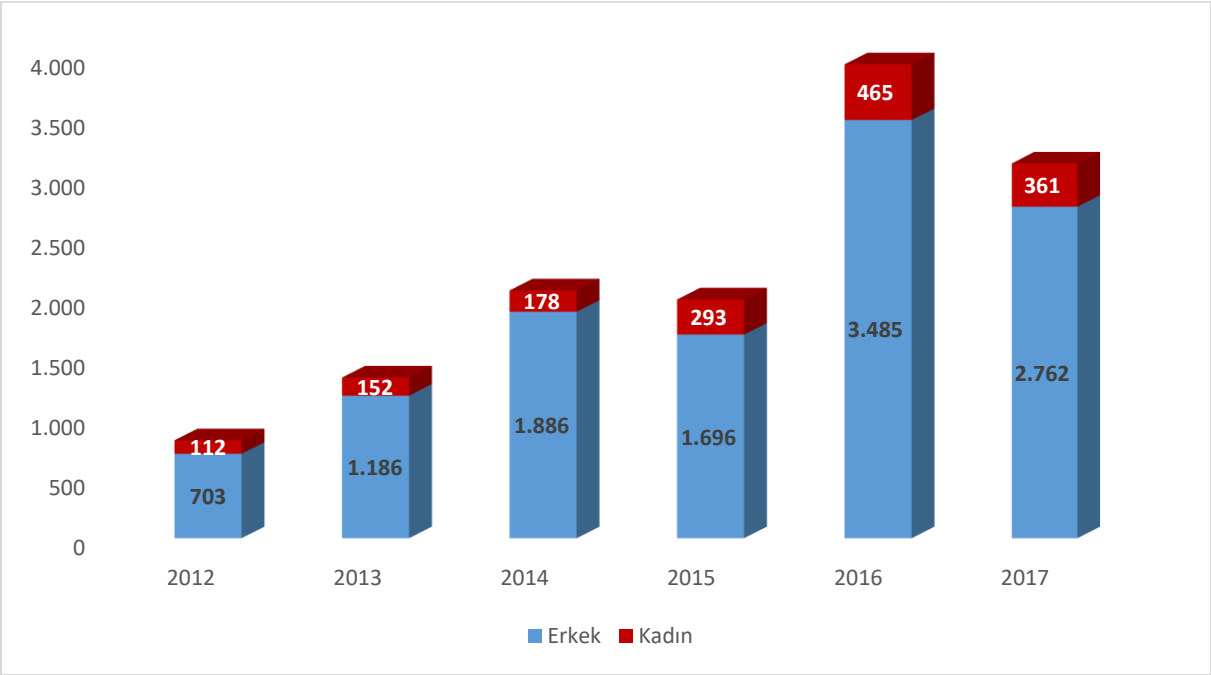

Kaynak: İŞKUR

Mardin ilinde 2017 yılında yüzde 11,6'sı kadın olmak üzere 3 bin 123 kişi işsizlik ödeneği almaya hak kazanmıştır. İşsizlik ödeneğini hak edenlerin sayısı ise 2017 yılında 2016 yılına göre yüzde 20,9 oranında azalış göstermiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI

İşgücü piyasasında arz ve talep dengesinin dinamiklerini görmek adına işgücü piyasasındaki gelişmeleri takip etmek oldukça önemlidir. İşgücü piyasasında işgücü arzı ve talebinin niteliklerini ortaya çıkarmak ise söz konusu etkin işleyişin ön şartı olarak kabul edilmektedir. İşgücü arzında görülen fazlalıklara rağmen hala belirli alanlarda işgücü sıkıntısı çekilmekte, nitelik uyumsuzluğu sonucu işsizlik azalış eğilimine girememektedir. Bu sorun da gelişmiş ülkelerin dahi işgücü piyasasında en çok sıkıntı çektiği konuların başında gelmektedir.

İşgücü piyasasında eşleştirme hizmetlerinde yaşanan bu tür sıkıntıları bertaraf edebilmek için işgücünün istihdam edilebilirliğini arttırmak odak nokta olarak ortaya çıkmasına rağmen ilk önce işgücü piyasasının gerçek ihtiyaçlarını tespit etmek önemlidir. Bunun sebebi işgücü piyasasının ihtiyacı olmamasına rağmen söz konusu alanda işgücü yetiştirilmesi gibi etkin olmayan faaliyetlerde bulunmanın oluşturduğu etkinlik problemi olarak söylenebilir. Belirli bir alanda işgücü ihtiyacı var mı? İhtiyaç varsa kaç kişilik açık iş mevcut? Hangi beceriler aranmakta? Bir mesleğin temininde güçlük çekiliyorsa bunun sebebi işe başvuru yapılmaması mı, gerekli niteliğe sahip olunamadığından mı ya da ücret ve çalışma koşulları beğenilmediği için mi? Bu soruların cevaplarına ulaşmak, etkin bir eşleştirme hizmeti için zaruri görünmektedir. Bu sebeple işgücü piyasasının talep boyutunun ele alınıp, Kurum politikalarına yön vermesi için çok ciddi çalışmalar yapılmaktadır. İşgücü piyasasının arz yönünü ele alan ve istatistiklerini yayımlayan Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), bu çalışmalarını Sürekli Hane halkı İşgücü Anketleri aracılığıyla gerçekleştirmektedir. Talep tarafına ilişkin ise İŞKUR'un İşgücü Piyasası Araştırmaları bu alandaki boşluğu kapatmaya yöneliktir. Bu bağlamda işgücü piyasasının seyrini izlemek, değerlendirmek ve beklentileri açığa çıkarmak gayesiyle İşgücü Piyasası Araştırması yapılmaktadır.

Türkiye İş Kurumuna verilen görevlere istinaden işgücü piyasası ihtiyaçlarının tespit edilmesi gayesiyle Türkiye İş Kurumunca 2007 yılından beri İşgücü Piyasası Araştırmaları (İPA) periyodik olarak sürdürülmektedir. Değişik yöntemler kullanılarak 2007'den beri devam ettirilen araştırmalar 2009 yılından itibaren yılda iki defa yapılmaya başlanmıştır. İşgücü piyasası araştırmaları 2011 yılı ikinci yarısından itibaren TÜİK işbirliğiyle devam etmektedir.

Bu çalışmaların temel amaçları, işgücü piyasası ile ilgili periyodik bilgi elde etmek, işgücü piyasasında mevcut ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişmeleri izlemek, işgücü piyasasının talep yapısını ortaya koymak ve bu sonuçlar üzerinden aktif istihdam politikalarına veri kaynağı teşkil etmek şeklindedir. Bu çalışmanın önemli amaçlarından biride İŞKUR dışında diğer kurum ve kuruluşların işgücü talebi hakkında bilgi ihtiyacını karşılamaktır. Bu çalışma yerel istihdam politikalarına yön verecek yegane kaynaktır.

Türkiye İş Kurumu, 2018 Yılı İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında 2 Nisan - 11 Mayıs 2018 tarihleri arasında Türkiye genelinde 89 bin 324 işyeri ziyaret edilerek yüze görüşme yöntemiyle veri derlenmiştir. TÜİK İşyeri Kayıtları Sistemi altlık kullanılarak Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE) Rev. 2 sınıflandırmasına göre Tarım, Kamu Yönetimi ve Savunma; Zorunlu Sosyal Güvenlik, Hane Halklarının İşverenler Olarak Faaliyetleri ile Uluslararası Örgütler ve Temsilciliklerinin Faaliyetleri dışındaki 17 alt sektörde yer alan ve 20 ve daha fazla çalışanı olan işyerleri için 77 ilde tamsayım, 4 ilde (Ankara, İstanbul, İzmir, Bursa) örneklem yöntemiyle çalışılmıştır. 2-9 ile 10-19 arası çalışanı olan işyerlerinde ise Türkiye geneli sonuç alabilmek için örneklem yöntemiyle sahaya çıkılmıştır. Bu tabakalarda il düzeyinde bir sonuç elde edilmemiştir.

İşyerleri ile Kurum personeli tarafından yüz yüze görüşme yöntemiyle gerçekleştirilen "İl İşgücü Piyasası Araştırması İşyeri Bilgi Formu" kapsamında,

- Temel işyeri bilgileri
- Mevcut istihdam bilgileri (Cinsiyet, Meslek)
- Açık iş (Meslek, Talep Edilen Eğitim ve Beceri düzeyleri, Arama Kanalı, Cinsiyet, Arama Süresi)
- Temininde güçlük çekilen meslekler (Meslek, Güçlük Çekme Nedeni)
- 30 Nisan 2019 tarihleri itibariyle artış/azalış olacağı düşünülen mesleklere ilişkin sorular sorulmuştur.

İŞYERLERİ VE MEVCUT İSTİHDAM

İşyerleri ve Mevcut İstihdam bölümünde Mardin ilinde gerçekleştirilen işgücü piyasası araştırması kapsamında bulunan işyerleri ile işyerlerinde çalışanlar üzerinde durulmaya çalışılacaktır. İşyerlerinin kuruluş yılı, İŞKUR hizmetlerinden yararlanma durumu ve hangi tür

hizmetlerden yararlandığı, işyerlerinin vardiyalı çalışma yapma durumları, ihracat yapıp yapmama durumları ile part-time çalışanının bulunup bulunmadığı durumlarına ilişkin toplanan bilgilere yer verilecektir. Çalışma kapsamında Mardin ilinde 652 işyeri için veri derlenmiştir. Bu işyerlerinde 25 bin 725 çalışan tespit edilmiştir.

İşyeri Verileri

Araştırma kapsamında Mardin ilinde 20 ve daha fazla çalışanı olan işyerleri için veri üretilmiştir. Tablo 8'de Mardin ilinde araştırma kapsamında olan işyerlerinin sektörel dağılımı incelenecektir.

Tablo 8: İşyerlerinin Sektörel Dağılımı

Sektörler	İşveren Sayısı
Ulaştırma ve depolama	214
İmalat	138
İnşaat	109
Toptan ve perakende ticaret	101
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	24
Eğitim	18
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	14
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	10
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	9
Diğer hizmet faaliyetleri	9
Madencilik ve taş ocakçılığı	1
Gayrimenkul faaliyetleri	1
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	1
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	1
Finans ve sigorta faaliyetleri	1
Genel Toplam	**652**

Kaynak: İPA 2018

Mardin ilinde Ulaştırma ve Depolama sektörünün önemi, İşgücü Piyasası Araştırmalarında da ortaya çıkmıştır. Mardin ilindeki çalışma kapsamına giren işyerlerinin yüzde 32,9'u Ulaştırma ve Depolama sektöründe yer almaktadır. Türkiye geneli ile kıyaslama yapılacak olursa; Türkiye genelinde 20 ve daha fazla istihdamlı işyerleri içerisinde Ulaştırma ve Depolama sektöründe bulunan işyerlerinin ağırlığı yüzde 5,5'dir. Bu durumda Mardin ilinde Ulaştırma ve Depolama sektöründe bulunan işyerlerinin toplam işyerleri içindeki ağırlığı Türkiye ortalamasının üzerinde bulunmaktadır. Ulaştırma ve Depolama sektöründen sonra en fazla işyeri İmalat sektöründe faaliyet göstermektedir. Araştırma kapsamında il genelinde yer alan işyerlerinin yüzde 21,1'i bu sektörde bulunmaktadır. Bu sektörde yüzde 29,1 olan Türkiye ortalamasının

altında bir oran olarak gerçekleşmiştir. Mardin ilinde 20 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerinin yarısından fazlası Ulaştırma ve Depolama ile İmalat sektöründe faaliyet göstermektedir.

En az işyeri ise Madencilik ve taş ocakçılığı, Gayrimenkul faaliyetleri, Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri, Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı ve Finans ve sigorta faaliyetleri sektörlerinde 1'er tane ile bulunmaktadır. Ancak bu tablo incelenirken Mardin ili düzeyinde 20 ve daha fazla istihdamı olan işyerleri araştırma kapsamına dahil olduğu göz önünde bulundurulmalıdır.

Şekil 5: İşyerlerinin Yaşına Göre Dağılımı

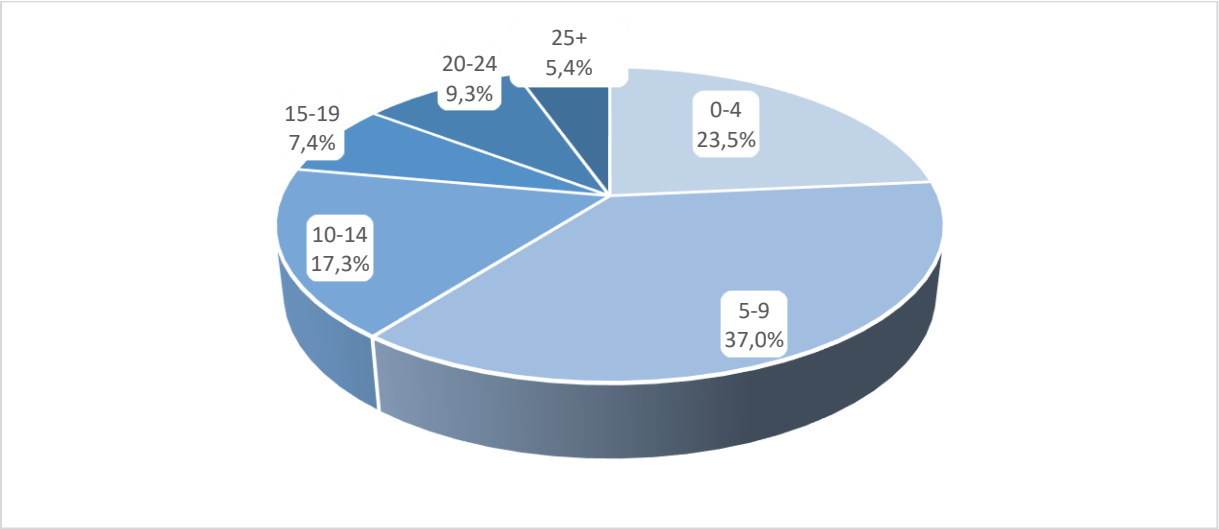

Kaynak: İPA 2018

Şekil 5'te görüldüğü üzere Mardin ilinde araştırma kapsamında yer alan işyerlerinin yüzde 37'si 5-9 yaş arasındaki işyerlerinden oluşmaktadır. 0-4 yaş arasında olan işyerlerinin ağırlığı ise yüzde 23,5'tir. İşyerlerinin yüzde 60'tan fazlası 0-9 yaş aralığındadır. İşyerlerinin yüzde 14,7'si ise 20 ve daha fazla yıldır faaliyet göstermektedir. Mardin ilinde araştırma kapsamındaki her 3 işyerinden 2 tanesinin kuruluşu 10 yıl olmamıştır.

Şekil 6: Sektörlere Göre Part-time Çalışanı Olan İşyerlerinin Oranı

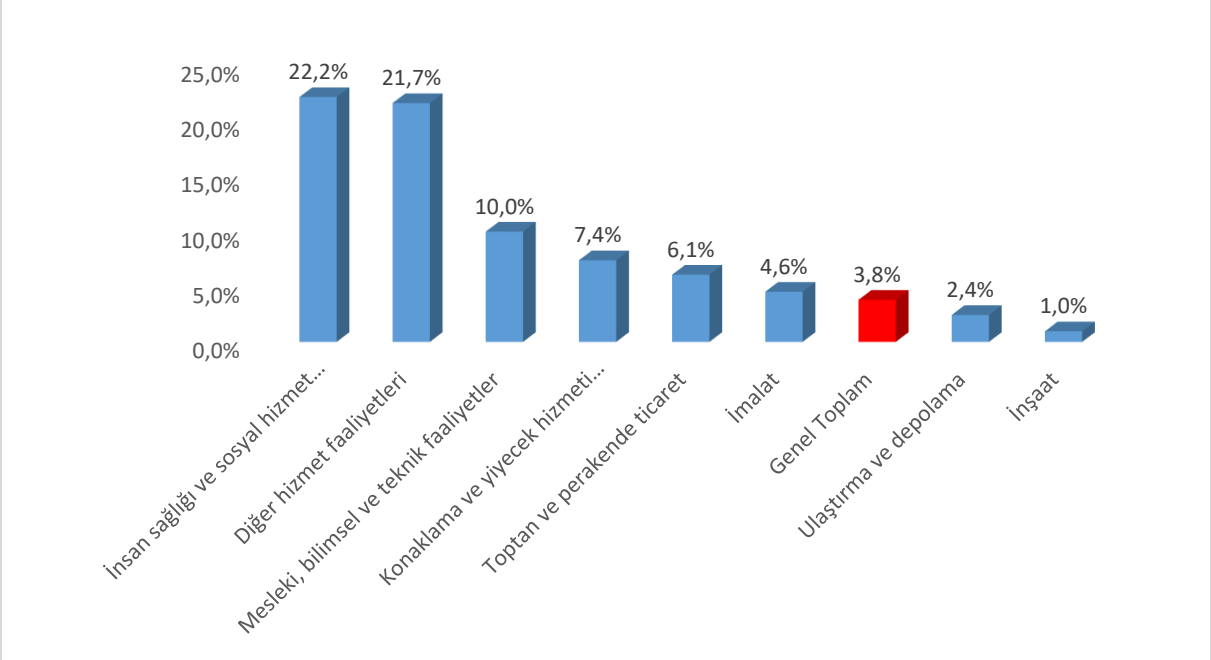

Kaynak: İPA 2018

Mardin ilinde İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektöründe yer alan işyerlerinin yüzde 22,2'sinde part-time çalışan bulunmaktadır. Mardin ili genelinde part-time çalışması olan işyerleri oranı yüzde 3,8 olarak gerçekleşmiştir. İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektörü Türkiye genelinde de bu konuda öne çıkmış ve yüzde 41,8 ile birinci sırada yer almıştır. Mardin ilinde ikinci sırada diğer hizmet faaliyetleri yer almıştır. Bu sektörde işyerlerinin yüzde 21,7'sinde part-time çalışanı bulunmaktadır Üçüncü sırada ise yüzde 10 ile mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler sektörü yer almıştır. Bu sektörlerde bulunan işyerlerinde part-time çalışan olmasının sebebi bu alanların part-time çalışmaya uygun olmasıdır. Zira İnşaat sektöründe işgücü, part-time çalışma yapma eğiliminde yüzde 1 ile daha az bulunmaktadır.

Part-time çalışma bir esnek çalışma şekli olup işgücü piyasasında kadınlar tarafından oldukça talep edilmektedir. Gerek ailevi yükümlülükler gerekse işgücü piyasasında işverenlerin kadın emeğinden sürekli olarak faydalanabilme yönündeki olumsuz algısı kadınları, part-time şeklinde istihdam biçimlerine yönlendirmektedir.

Şekil 7'de part-time çalışma yapılan ve yapılmayan işyerlerindeki kadın çalışanların oranları bulunmaktadır.

Şekil 7: Kadınların Part-Time Çalışma Durumu

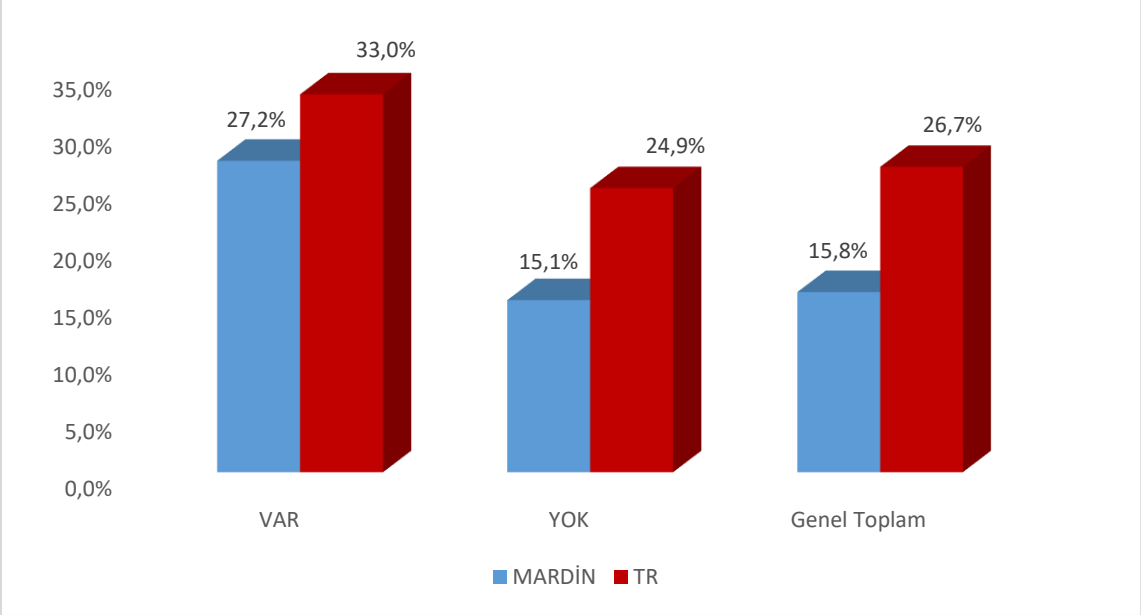

Kaynak: İPA 2018

Türkiye genelinde 20+ istihdamlı işyerlerinde çalışanların yüzde 26,7'sini kadınlar oluşturmaktayken Mardin ilinde bu oran yüzde 15,8 olarak gerçekleşmiştir. Part-time çalışma yapma durumlarına göre Mardin ili verileri incelendiğinde ise bu esnek çalışma şeklini kullanan işyerlerinde çalışanların içinde kadınların oranı yüzde 27,2 iken bu çalışma şeklini kullanmayan işyerlerindeki kadın çalışanların oranı yüzde 15,1 olarak tespit edilmiştir. Türkiye geneli verileri incelendiğinde part-time çalışma yapan işyerlerinde kadın çalışanların oranı yüzde 33 iken bu oran part-time çalışma yapmayan işyerlerinde yüzde 24,9'da kalmıştır. Mardin ilinde part-time çalışma, kadın istihdamını olumlu etkilemektedir. Türkiye geneli ile benzer bir durum söz konusudur.

Şekil 8: Sektör Bazında İşyerlerinin Vardiyalı Çalışma Yapma Durumu

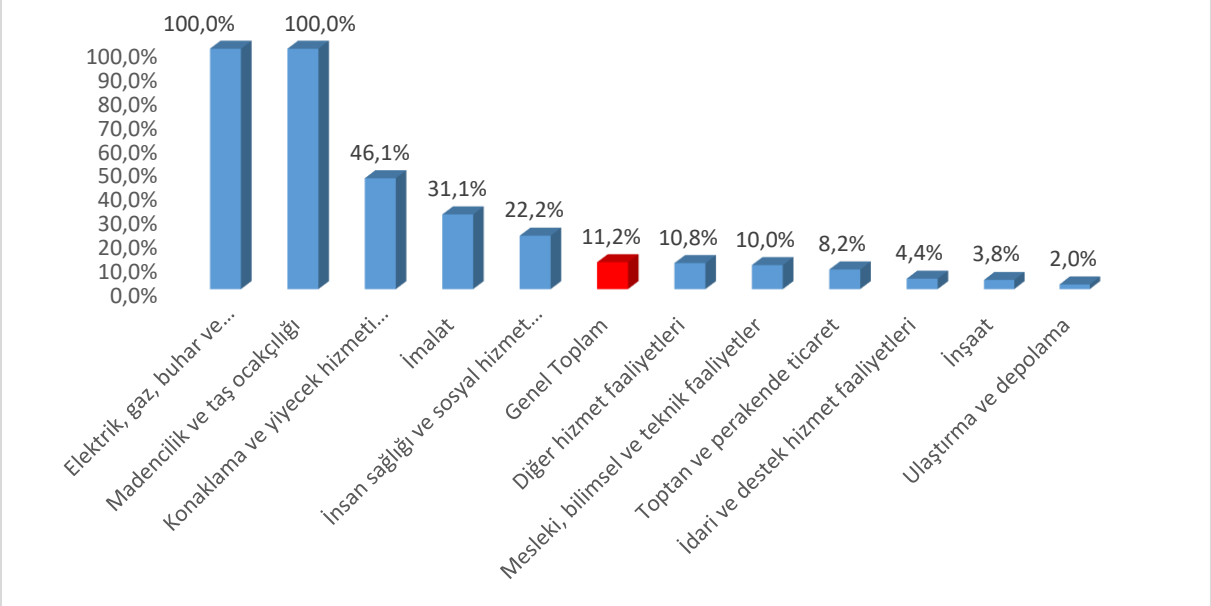

Kaynak: İPA 2018

Mardin ilinde işyerlerinin yüzde 11,2'sinde vardiyalı çalışma mevcut olup bu oran 20+ istihdamlı işyerleri için Türkiye genelinde yüzde 26,3'tür. Mardin ilinde en fazla vardiyalı çalışma yapan işyeri Madencilik ve Taş Ocakçılığı ve Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı sektörlerinde görünmektedir. Bu sektörlerde faaliyet gösteren 20+ istihdamlı işyerlerinin tamamında vardiyalı çalışma söz konusudur. Ulaştırma ve Depolama sektörü ise yüzde 2 ile en az vardiyalı çalışma yapılan sektörlerden biri olmuştur. Ulaştırma ve Depolama sektöründe bu oranın düşük olmasının nedeni çalışma saatlerinin düzensiz olmasından kaynaklanmaktadır. Vardiyalı çalışmayı az yapan bir diğer sektör olan inşaat sektöründe bu oran yüzde 3,8 olarak gerçekleşmiştir. Söz konusu sektörde vardiyalı çalışmanın az yapılmasının nedeni ise işgücünden gün içinde belirli saatlerde verim alınabilmesi olarak söylenebilir.

Mardin ili genelinde vardiyalı çalışma yapma oranının üstünde olan sektörler; Madencilik ve taş ocakçılığı, Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı, Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri, İmalat ve İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektörleri olmuştur.

Şekil 9: Kadınların Vardiyalı Çalışma Durumu

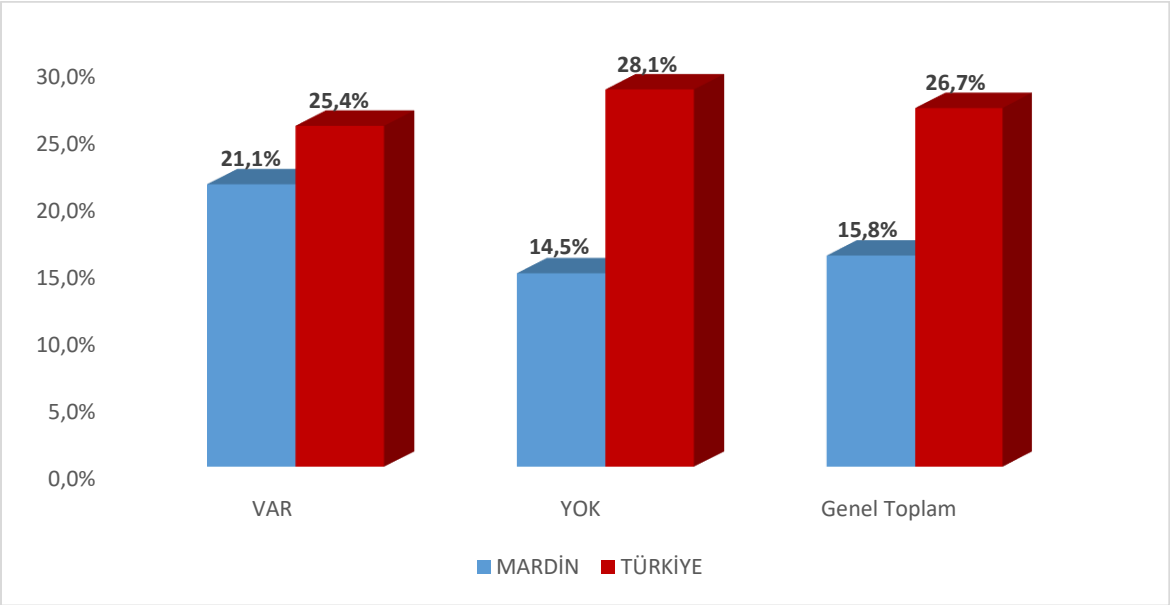

Kaynak: İPA 2018

Vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde özellikle gece çalışmalarında erkekler daha yoğun bir şekilde çalıştırılmaktadır. Kadın işçilerin gece vardiyasında çalışabilmesi mevzuat açısından da özel düzenlemelere tabidir. Yasal yükümlülükler ve ailevi sorumluluklar gibi sebeplerle vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde erkek işgücünün daha fazla çalışması beklendik bir durumdur. Gündüz vardiyalarında bu husus geçerli olmasa da genel olarak erkek işgücü tercihinde bir eğilim söz konusudur.

Şekil 9'da söz konusu eğilime ters yönde bir durum olduğu göze çarpmaktadır. Mardin ilinde Vardiyalı çalışma yapılan işyerleri için kadınların çalışma oranı, vardiyalı çalışma yapılmayan işyerlerine kıyasla daha fazladır. Vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde çalışanların yüzde 21,1'i kadın, yüzde 78,9'u ise erkeklerden oluşmaktadır. Vardiyalı çalışma yapılmayan işyerlerinde ise kadınların çalışma oranı yüzde 14,5'e düşmektedir. Bu işyerlerinde de erkeklerin nihai olarak daha fazla oranda çalıştığı görülmektedir. Fakat bunun sebebi genel olarak Mardin ilinde 20+ istihdamlı işyerlerinde çalışanların sadece yüzde 15,8'inin kadınlardan oluşmasıdır. Yani her 6 çalışandan 1'i kadınlardan oluşmakta olup, Türkiye ortalamasında ise her 4 çalışandan 1'i kadınlardan oluşmaktadır.

Türkiye ortalamasında vardiyalı çalışma yapılan ve yapılmayan işyerlerindeki kadınların çalışma durumlarında belirgin bir fark bulunmamaktadır. Vardiyalı çalışma yapılmayan işyerlerindeki çalışanlarda kadınların oranı, vardiyalı çalışma yapılan işyerlerine göre sadece

2,7 puan bir farkla fazladır. Şekilden de görüldüğü üzere bu fark Mardin ilinde ters yönde işlemektedir.

Şekil 10: Sektörlere Göre İşyerlerinin İhracat Yapma Oranı

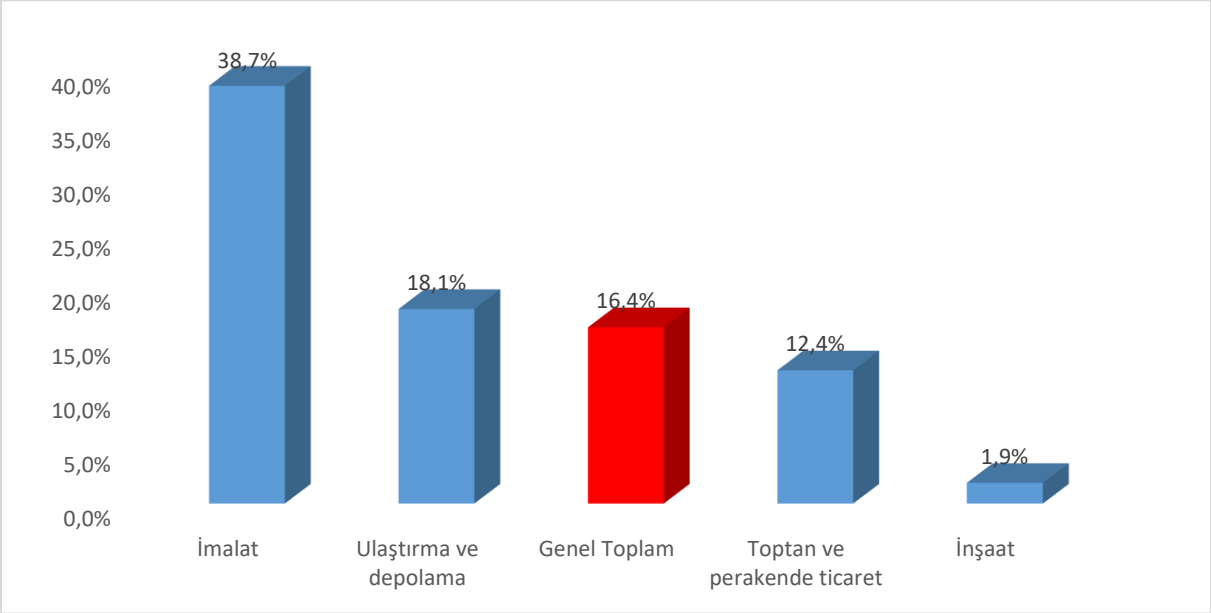

Kaynak: İPA 2018

Mardin ilinde 20+ İşyerlerinde faaliyet gösteren 17 sektörden Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor ile Bilgi ve iletişim sektörlerinden işyerleri olmadığından geri kalan 15 sektörden 4 sektörde bulunan işyerleri ihracat yapmaktadır. İmalat sektöründe bulunan işyerlerinin yüzde 38,7'si ihracat yapmakta, ikinci sırada ise yüzde 18,1 ile Ulaştırma ve depolama sektörü bulunmaktadır. Bu iki sektör ihracat yapma oranı anlamında Mardin ili ortalamasına göre yüksek bir seviyededir. Bu oranlar Türkiye ortalaması ile de benzerlik göstermektedir. Türkiye genelinde 20+ istihdamlı işyerlerinin yüzde 22,4'ü ihracat yapmakta ilk iki sektör olarak yüzde 53,2 ile İmalat ve yüzde 27,4 ile Madencilik ve taş ocakçılığı sektörleri ön plana çıkmaktadır.

İmalat sektörü ilin önemli bir payını oluştururken ihracat yapan işyerlerinde de yoğunluktadır. Bu sektördeki işverenler için ise ihracat yapma oranı diğer sektörlere nazaran yüksek olması ihracata dayalı olarak ekonomik faaliyet içerisinde bulunmalarını göstermektedir. İhracat yapan işyerlerinde ise istihdam kapasitesinin ve işgücü verimliliğinin yüksek olması beklenmektedir.

Şekil 11: Ar-Ge Çalışması Yapan İşyeri Durumu

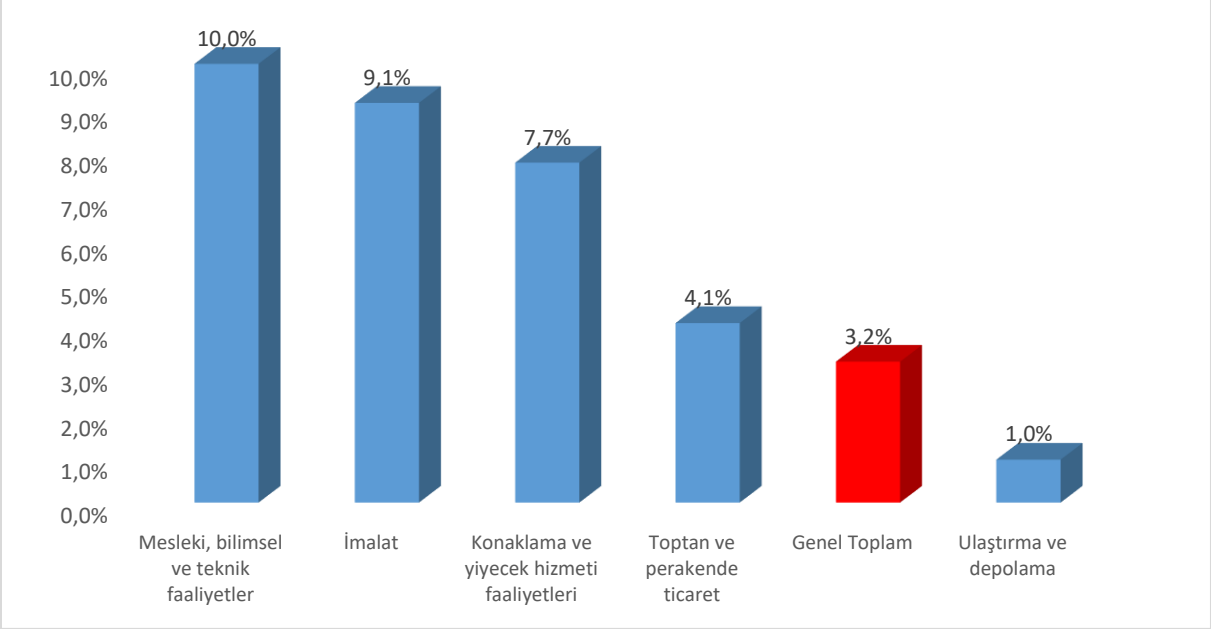

Kaynak: İPA 2018

Mardin ilinde 15 sektörden 5 sektörde bulunan işyerleri Ar-Ge çalışması yapmaktadır. İl genelinde Ar-Ge çalışması yapan işyeri oranı yüzde 3,2 olarak gerçekleşmiştir. Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler sektöründe bulunan işyerlerinin yüzde 10'u Ar-Ge çalışması yapmakta, ikinci sırada ise yüzde 9,1 ile İmalat sektörü bulunmaktadır. Üç ve dördüncü sırada ise yüzde 7,7 ile Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri ve yüzde 4,1 ile Toptan ve perakende ticaret sektörleri yer almaktadır. Bu dört sektör Ar-Ge çalışması yapan işyeri oranı anlamında Mardin ili ortalamasına göre yüksek bir seviyededir. Türkiye genelinde 20+ istihdamlı işyerlerinin yüzde 14,5'i Ar-Ge çalışması yapmakta ve ilk iki sektör olarak yüzde 33,5 ile Bilgi ve İletişim ve yüzde 31,2 ile İmalat sektörleri ön plana çıkmaktadır. Mardin ilinde en fazla işverenler Ulaştırma ve depolama sektöründe olmasına rağmen Ar-Ge çalışması yapan işyeri oranı yüzde 1 ile son sırada yer almaktadır.

Şekil 12: Gelecek Bir Yıl İçinde Yatırım Planlayan İşyeri Oranı (%)

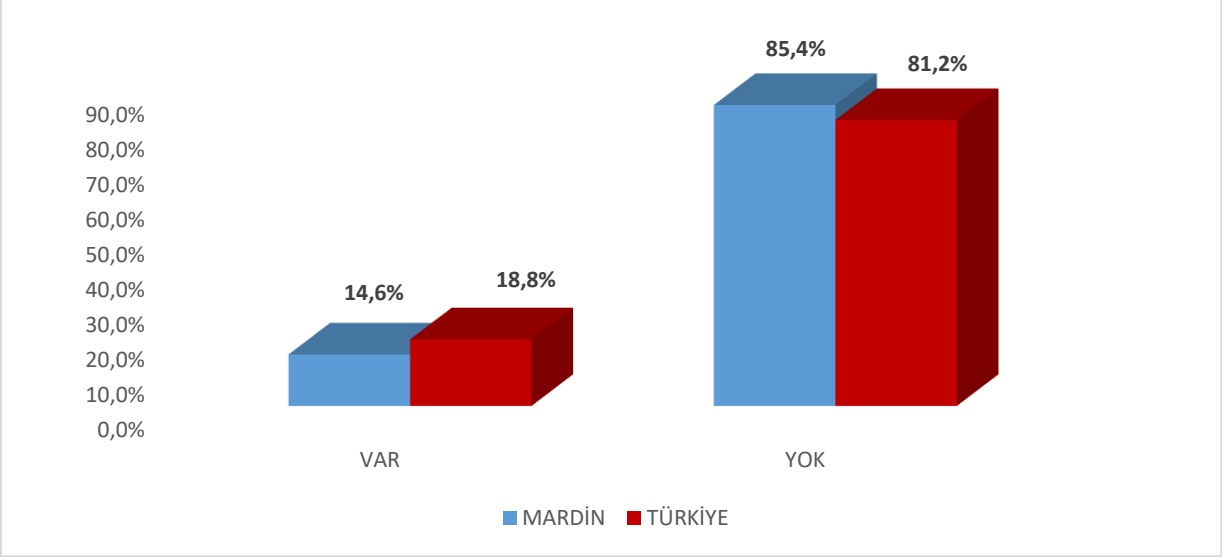

Kaynak: İPA 2018

Mardin ilinde 20+ çalışanı olan işyerlerinin yüzde 14,6'sı gelecek bir yıl içinde yatırım planlamakta iken, bu oran Türkiye genelinde yüzde 18,8 olarak gerçekleşmiştir.Gelecek bir yıl içerisinde yatırım planlamayan işyerlerinin oranı ise yüzde 85,4 olmuştur.Bunun nedenini ise işverenler ekonomik istikrarsızlık ve piyasadaki dalgalanmalar ile açıklamışlar. Şekil 13'te planlanan yatırım türlerine yer verilmiştir.

Şekil 13: Gelecek Bir Yıl İçinde Planlanan Yatırım Oranı (%)

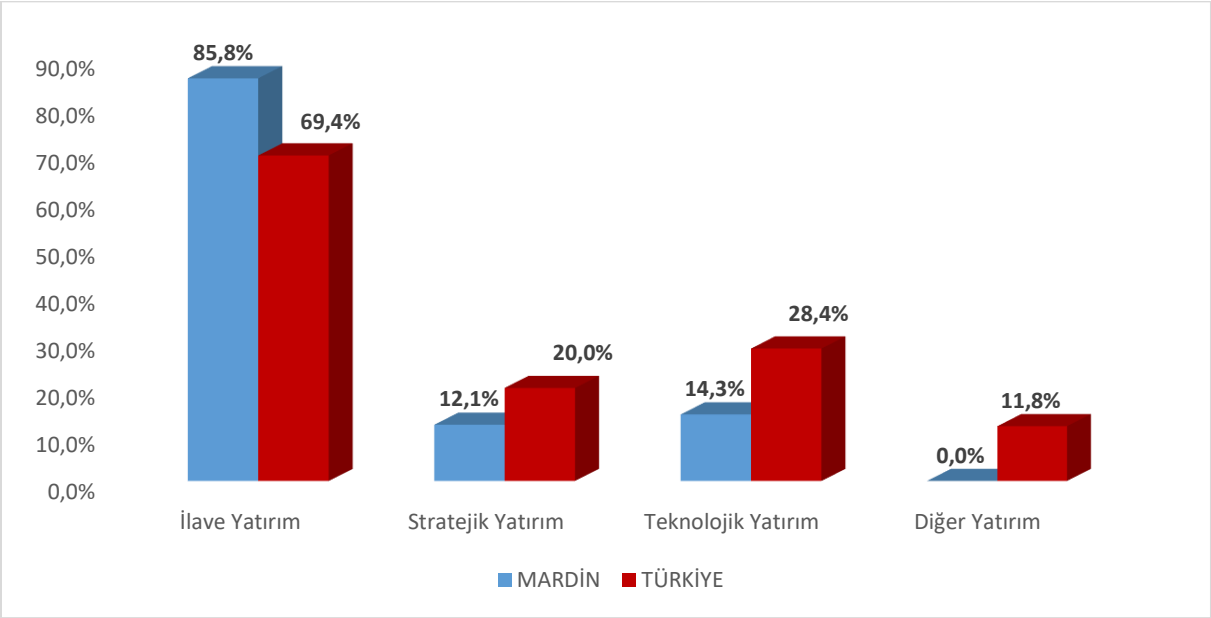

Kaynak: İPA 2018

Gelecek bir yıl içinde yatırım yapmayı planlayan işyerleri yatırım türlerine göre incelendiğinde; Mardin ilinde yatırım yapmayı planlayan 20+ çalışanı olan işverenlerin yüzde 85,8'i ilave

yatırım, yüzde 14,3'ü teknolojik yatırım ve yüzde 12,1'i stratejik yatırım yapmayı planlamaktadır. Türkiye genelinde ise yatırım yapmayı planlayan işverenlerin yüzde 69,4'ü ilave yatırım, yüzde 28,4'ü teknolojik yatırım, yüzde 20'si stratejik yatırım ve yüzde 11.8'i diğer yatırım yapmayı planlamaktadır.

Şekil 14: Sektörlere Göre İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Oranları

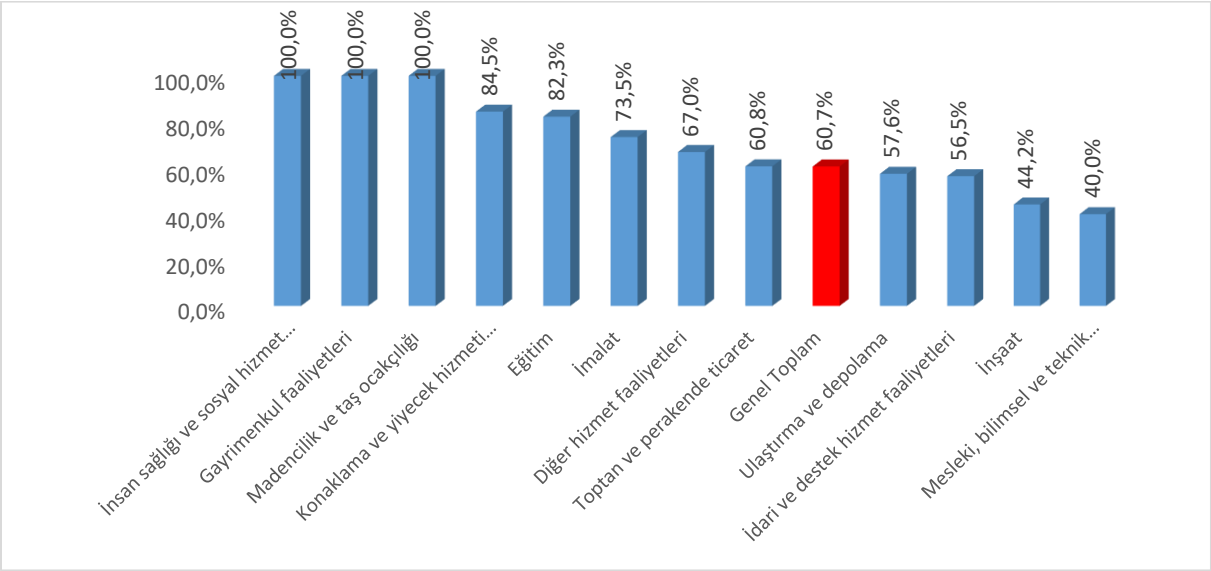

Kaynak: İPA 2018

Şekil 14'te İŞKUR hizmetlerinden faydalanma oranları sektörler bazında gösterilmiştir. Mardin ilinde bulunan 20+ istihdamlı işyerlerinin yüzde 60,7'si İŞKUR hizmetlerinden faydalanmaktadır. Türkiye genelinde ise İŞKUR hizmetlerinden faydalanma oranı yüzde 46,7 olarak gerçekleşerek, bu oran Mardin ili için Türkiye ortalamasının üzerinde bulunmaktadır.

Mardin ilinde Madencilik ve taş ocakçılığı, Gayrimenkul faaliyetleri ve İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektörlerinde yer alan işyerlerinin yüzde 100'ü İŞKUR hizmetlerinden faydalanmaktadır. İlin en çok işyerine sahip olan Ulaştırma ve depolama sektöründe ise bu oran il geneli olan yüzde 60,7'nin altında kalarak yüzde 57,6 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Tablo 9: Sektörlere Göre İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Oranları

Sektörler	Çalışanlara Yönelik Eğitim	Danışmanlık ve Yönlendirme	Eleman Talebi	İEP	KÇÖ	Kurs
Madencilik ve taş ocakçılığı	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%
İmalat	11,4%	81,5%	58,8%	67,0%	9,3%	21,7%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
İnşaat	2,2%	87,1%	49,9%	17,4%	2,2%	0,0%
Toptan ve perakende ticaret	3,4%	86,4%	50,9%	50,8%	5,1%	5,1%
Ulaştırma ve depolama	2,5%	80,5%	44,1%	61,0%	1,7%	1,7%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	0,0%	100,0%	72,9%	45,8%	0,0%	0,0%
Bilgi ve iletişim	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Finans ve sigorta faaliyetleri	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Gayrimenkul faaliyetleri	0,0%	100,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	0,0%	100,0%	25,0%	50,0%	0,0%	0,0%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	0,0%	100,0%	38,5%	23,1%	0,0%	0,0%
Eğitim	7,2%	92,8%	57,3%	71,7%	7,2%	7,2%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	0,0%	66,7%	66,7%	88,9%	0,0%	0,0%
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Diğer hizmet faaliyetleri	0,0%	100,0%	33,1%	50,7%	0,0%	0,0%
Genel Toplam	**4,8%**	**84,2%**	**50,9%**	**54,7%**	**4,2%**	**7,4%**

Kaynak: İPA 2018

İŞKUR hizmetlerinden faydalanmış olan işyerleri en çok yüzde 84,2 ile Danışmanlık ve Yönlendirme hizmeti almıştır. İşyerlerinin 54,7'si İşbaşı Eğitim Programından yararlanırken yüzde 50,9 ile Eleman Talebi alanında İŞKUR ile iletişime geçmişlerdir.

Mardin ilinde en çok Madencilik ve taş ocakçılığı ve Gayrimenkul faaliyetleri sektörlerinde yer alan işyerlerinin tamamı İŞKUR hizmetlerinden faydalanmış olduğu belirtilmiştir. Bu ve diğer sektörlerin İŞKUR'un hangi hizmetlerinden daha çok yararlandığı sorusunun cevabı ise yukarıdaki Tablo 9'da yer almaktadır. Madencilik ve taş ocakçılığı sektöründeki İŞKUR hizmetlerinden faydalanan işyerlerinin tamamı, hem Eleman Talebi hem de Kurs hizmetinden faydalanmışlardır. Ancak bu sektörde araştırma kapsamına giren işyeri sayısının düşük olması oranın yüksek çıkmasına sebep olmaktadır. Gayrimenkul faaliyetleri sektöründe ise işyerlerinin tamamı hem Danışmanlık ve Yönlendirme hem de İşbaşı Eğitim Programı hizmetinden faydalanmıştır.

İŞKUR hizmetlerinden faydalanma bakımından İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektöründe yer alan işyerlerinin yüzde 88,9'u İşbaşı Eğitim Programı, yüzde 66,7'si ise hem Danışmanlık ve Yönlendirme hem de Eleman Talebi alanında gerçekleştirilmiştir.

Kısa çalışma ödeneği almak için diğer sektörlere nazaran özellikle İmalat ve Eğitim sektörleri işverenleri daha çok İŞKUR ile temasa geçmiştir. Bu sonuçtan hareketle Mardin ilinde, ekonomik kriz ya da zorlayıcı sebepler dolayısıyla İmalat ve Eğitim sektöründeki işyerlerinin daha çok İŞKUR'dan destek almış olduğu söylenebilir.

Tablo 10: İŞKUR Hizmetlerinden Yararlananların Memnuniyet Durumu

Memnuniyet	Çalışanlara Yönelik Eğitim	Danışmanlık ve Yönlendirme	Eleman Talebi	İşbaşı Eğitim Programları	Kısa Çalışma Ödeneği	Mesleki Eğitim Kursu
Kararsızım	27,8%	0,9%	2,6%	1,0%	25,0%	17,9%
Memnun Değilim	0,0%	0,6%	1,0%	6,3%	0,0%	0,0%
Memnunum	72,2%	98,4%	96,4%	92,8%	75,0%	82,1%

Kaynak: İPA 2018

Mardin ilinde İŞKUR hizmetlerinden yararlananların memnuniyet oranları incelendiğinde; en fazla memnuniyet yüzde 98,4 ile Danışmanlık ve Yönlendirme hizmeti olmuştur. Bu hizmeti memnuniyet düzeyinde yüzde 96,4 ile Eleman Talebi, yüzde 92,8 ile İşbaşı Eğitim Programları hizmeti izlemektedir. Bu hizmetleri yüzde 82,1 Mesleki eğitim kursu, yüzde 75 ile Kısa Çalışma Ödeneği ve yüzde 72,2 ile Çalışanlara Yönelik Eğitim hizmetleri izlemektedir. Yine bu hizmetlerde kararsızlık oranları yüksektir.

Şekil 15: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanmama Nedenleri

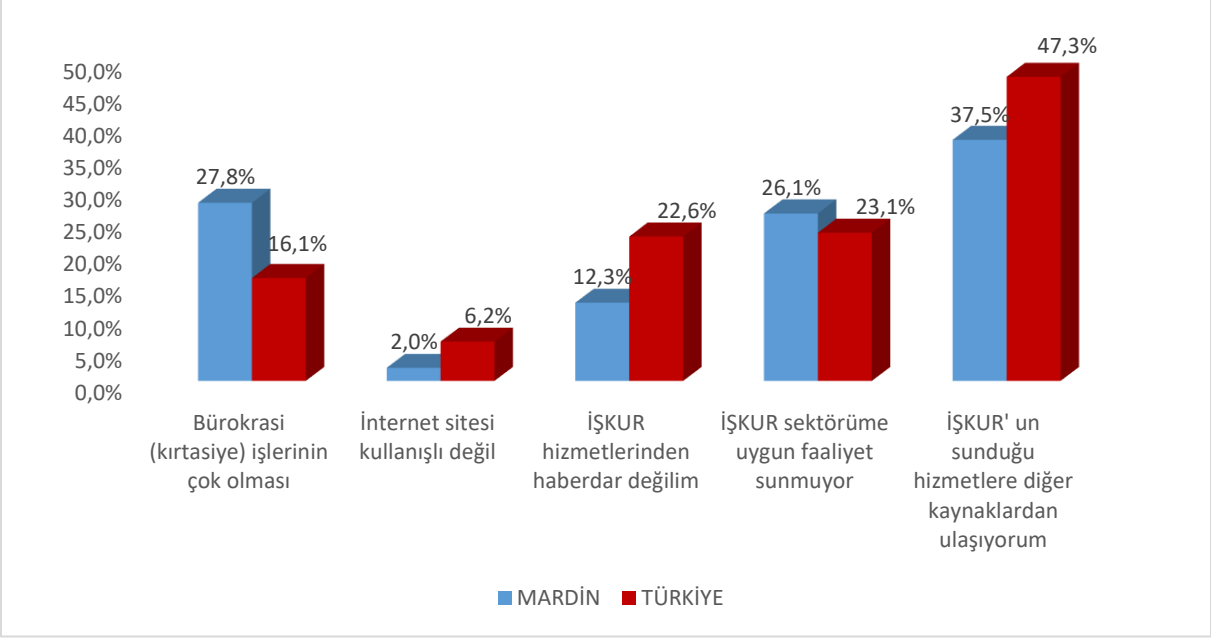

Kaynak: İPA 2018

Mardin ilinde İŞKUR hizmetlerinden faydalanmama nedenlerinde ilk üç sırada, yüzde 37,5 ile İŞKUR'un sunduğu hizmetlere diğer kaynaklardan ulaşılabilmesi, yüzde 27,8 ile Bürokrasi (kırtasiye) işlerinin çok olması ve yüzde 26,1 ile İŞKUR'un sektöre uygun faaliyet sunmaması gerekçe gösterilmiştir. Türkiye genelinde ise Mardin ilinde olduğu gibi ilk sırada yüzde 25,2 ile İŞKUR'un sunduğu hizmetlere diğer kaynaklardan ulaşılabilmesi gerekçe gösterilmiştir. Türkiye genelinde Mardin ilinden farklı olarak iki ve üçüncü sırada yüzde 12,3 ile İŞKUR'un sektöre uygun faaliyet sunmaması ve yüzde 12 ile İŞKUR hizmetlerinden haberdar olunmaması gerekçe gösterilmiştir.

Mevcut İstihdam

Mardin ilinde araştırma kapsamına dahil olan 20+ istihdamlı işyerlerinde çalışanların verileri Mevcut İstihdam başlığı altında incelenecektir.

Mardin ilinde 20+ istihdamlı işyerleri için toplam çalışan sayısı 25 bin 725 olarak tespit edilmiştir. Cinsiyet bağlamında ele alındığında ise 21 bin 668 çalışan erkeklerden, 4 bin 56 çalışan ise kadınlardan oluşmaktadır.

Tablo 11: Sektörlere ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı

Sektörler	Kadın Çalışan Sayısı	Erkek Çalışan Sayısı	Toplam Çalışan Sayısı
İmalat	2.665	6.428	9.093
Ulaştırma ve depolama	152	6.417	6.569
İnşaat	88	3.198	3.286
Toptan ve perakende ticaret	336	2.227	2.563
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	411	547	958
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	29	700	729
Madencilik ve taş ocakçılığı	18	564	582
Eğitim	198	372	570
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	52	436	487
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	4	365	369
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	18	220	237
Diğer hizmet faaliyetleri	64	143	208
Gayrimenkul faaliyetleri	8	25	33
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	1	19	20
Finans ve sigorta faaliyetleri	12	7	19
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	0	0	0
Bilgi ve iletişim	0	0	0
Genel Toplam	**4.056**	**21.668**	**25.725**

Kaynak: İPA 2018

Sektörlere göre dağılımda ise; Mardin ilinde çalışanların önemli bir ağırlığı İmalat ile Ulaştırma ve Depolama sektörlerinde istihdam edilmektedir. İmalat sektörünün Mardin ili için önemi bu verilerden de anlaşılmaktadır. Erkeklerin yüzde 29,7'si, kadınların ise yüzde 65,7'si İmalat sektöründe istihdam edilmektedir. Toplam çalışan sayıları içinde ise imalat sektöründe çalışma oranı yüzde 35,3 olarak gerçekleşmiştir.

Mardin ilinde 20+ çalışanı olan Finans ve sigorta faaliyetleri sektöründe kadın çalışan sayısı, erkek çalışan sayısından daha olduğu görülmektedir. Türkiye genelinde ise Sağlık ve Eğitim sektörlerinde kadınlar erkeklerden daha fazla sayıda çalışmaktadır. Ancak bu durum Mardin ili için söz konusu değildir.

Tablo 12: Meslek Grupları ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayıları

Meslek Grupları	Kadın Çalışan Sayısı	Erkek Çalışan Sayısı	Toplam Çalışan Sayısı
Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	1.446	9.650	11.097
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	773	3.650	4.423
Sanatkarlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	448	2.999	3.447
Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	220	1.448	1.668
Profesyonel Meslek Mensupları	494	1.131	1.625
Hizmet Ve Satış Elemanları	378	1.163	1.541
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	278	705	983
Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri Çalışanları	0	576	576
Yöneticiler	19	347	365
Genel Toplam	**4.056**	**21.668**	**25.725**

Kaynak: İPA 2018

Toplam çalışanların içerisinde Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar grubunda çalışanların oranı diğer meslek grupları ile kıyaslandığında önemli bir ölçüde ayrışmaktadır. Toplam çalışanların yüzde 43,1'i, erkek çalışanların yüzde 44,5'i ve kadın çalışanların yüzde 35,7'si bu meslek grubunda bulunmaktadır. İkinci sırada ise Nitelik Gerektirmeyen Meslekler meslek grubu yer almakta ve yüzde 17,2 oranında çalışanı barındırmaktadır. Üçüncü sırada ise yüzde 13,4 oranı ile Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubu yer almaktadır.

Mardin ilinde ilk iki sıradan farklı olarak kadınlarda üçüncü sırada çalışanların yüzde 12,2'si Profesyonel Meslek Mensupları meslek gurubunda yer almaktadır. Erkeklerde ise en fazla çalışanın olduğu ilk üç meslek grubu toplam çalışan sıralaması ile aynı gerçekleşmiştir.

Çalışan sayısının en az olduğu meslek grupları ise Yöneticiler, Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları ve Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar olmuştur. Mardin ilinin sosyo-ekonomik yapısında ormancılık ya da tarımsal faaliyet anlamında çalışanların tamamı erkeklerden oluşmuştur.

Tablo 13: En Fazla Çalışanı Olan Meslekler

Toplam	Kadın	Erkek
Tır-Çekici Şoförü	Makineci (Dikiş)	Tır-Çekici Şoförü
Makineci (Dikiş)	Ortacı/Ayakçı (Tekstil)	Şoför-Yük Taşıma
Şoför-Yük Taşıma	Temizlik Görevlisi	Makineci (Dikiş)
Beden İşçisi (Genel)	Terzi	Beden İşçisi (Genel)
Temizlik Görevlisi	Hemşire	Çiftlik İşçisi (Genel)
Ortacı/Ayakçı (Tekstil)	Aşçı	Beden İşçisi (Taşıma, Yükleme-Boşaltma)
Çiftlik İşçisi (Genel)	Paketleme İşçisi	Temizlik Görevlisi
Beden İşçisi (Taşıma, Yükleme-Boşaltma)	Tıbbi Sekreter	Beden İşçisi (İnşaat)
Beden İşçisi (İnşaat)	Kumaş Paketleme İşçisi	Pazarlamacı
Pazarlamacı	Muhasebeci	Ortacı/Ayakçı (Tekstil)

Kaynak: İPA 2018

Tablo 13'te ise Mardin ilinde cinsiyet bazında en fazla çalışılan meslekler görülmektedir. Özellikle en fazla çalışılan ilk 10 mesleğin sıralamaları değişse de erkek çalışanlar ve toplam çalışanlar bazında aynı olması, toplam çalışanlar içinde erkeklerin ağırlıkta olmasından kaynaklanmaktadır. Tır-Çekici Şoförü hem erkeklerde hem de toplamda en fazla çalışılan meslek olarak ortaya çıkmıştır. Kadınlarda ise Makineci (Dikiş) mesleği en fazla çalışılan meslektir. Kadınların en fazla çalıştığı meslekler içerisinde hem erkeklerden hem de toplamdan farklı olarak Terzi, Hemşire, Aşçı, Tıbbi Sekreter, Kumaş Paketleme İşçisi ve Muhasebeci bulunmaktadır.

AÇIK İŞLER

Açık işler; işgücü piyasasında işverenlerin ihtiyaçlarını ortaya koyan, gerek meslek gerekse talep edilen beceri ve eğitim düzeyi bilgisini elde etmek suretiyle açılacak olan mesleki eğitim kursları, işverenlere verilmesi muhtemel teşvikler ve iş arayanları doğru mesleklere yöneltmek anlamında alınacak kararları etkileyen önemli verileri içermektedir.

Çalışma kapsamında işyerlerine ziyaret esnasında açık işlerinin bulunup bulunmadığı ve İşyerlerine açık iş bulunan mesleklerin yanında, bu meslekte cinsiyet tercihlerinin olup olmadığı, açık iş olan meslekler için talep edilen asgari eğitim düzeyi, aranan beceriler, açık işleri hangi kanallar ile aradıkları ve aranma süresi de sorulmuştur. Bu başlık altında açık iş kapsamında derlenen veriler incelenecektir.

Tablo 14: Sektörlere Göre Açık İş Sayısı, Açık İş Oranı ve Açık İşi Olan İşyeri Oranı

Sektörler	Açık İş Sayısı	Açık İş Oranı	Açık İşi Olan İşyeri Oranı
İmalat	974	9,7%	29,5%
Toptan ve perakende ticaret	57	2,2%	15,4%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	32	3,3%	22,2%
Ulaştırma ve depolama	25	0,4%	7,8%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	23	4,5%	31,0%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	20	5,1%	100,0 %
İnşaat	13	0,4%	3,9%
Eğitim	13	2,2%	17,7%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	2	0,3%	4,4%
Diğer hizmet faaliyetleri	0	0,0%	0,0%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	0	0,0%	0,0%
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	0	0,0%	0,0%
Madencilik ve taş ocakçılığı	0	0,0%	0,0%
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	0	0,0%	0,0%
Finans ve sigorta faaliyetleri	0	0,0%	0,0%
Gayrimenkul faaliyetleri	0	0,0%	0,0%
Bilgi ve iletişim	0	0,0%	0,0%
Genel Toplam	**1.160**	**4,3%**	**13,6%**

Kaynak: İPA 2018

Mardin ili İşgücü Piyasası Araştırması sonucunda 89 işyerinde bin 160 açık iş tespit edilmiştir. Mardin ilinde İmalat sektörünün açık işlerde önemli bir ağırlığının olduğu görülmektedir. Bin 160 kişilik açık işin yüzde 84'üne tekabül eden 974 kişilik kısmı, İmalat sektöründeki işverenlerden gelmiştir. Açık iş sayısının yoğun olduğu diğer sektörler ise Toptan ve Perakende Ticaret ile İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektörleridir.

Açık iş oranı; açık iş sayısının, açık iş sayısı ve mevcut istihdam sayısının toplamına oranlanması suretiyle elde edilmektedir. Tablo 14'ten de görüleceği üzere Mardin ilinde açık iş oranı yüzde 4,3 olarak tespit edilmiş olup, bu oran Mardin ilindeki 20+ istihdamlı işyerleri bağlamında her 96 kişilik dolu kadronun yanında 4 kişilik doldurulmayı bekleyen kadronun bulunduğu anlamına gelmektedir. Açık iş oranının en yüksek olduğu sektör ise yüzde 9,7 ile İmalat sektörü olarak tespit edilmiştir.

Mardin ilinde araştırma kapsamına giren 20+ istihdamlı işyerlerinin yüzde 13,6'sında açık iş bulunmaktadır. Bu oran Türkiye ortalamasının altında olup Türkiye geneli için açık işi olan işyeri oranı yüzde 23,3 olarak gerçekleşmiştir.

Açık işi olan işyeri oranında, Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı sektörü yüzde 100 ile ön plana çıksa da, sektörde Mardin ilinde 20+ çalışanı olan 1 işyeri bulunmaktadır. Bu nedenle Mardin ilinde hem işyeri sayısı hem de açık iş sayısı dikkate alındığında, açık işi olan işyeri oranında İmalat sektörü ön plana çıkmaktadır. İmalat sektöründe yer alan her 3 işyerinden 1'inde açık iş bulunmaktadır.

Şekil 16: Açık İşlerde Cinsiyet Tercihi

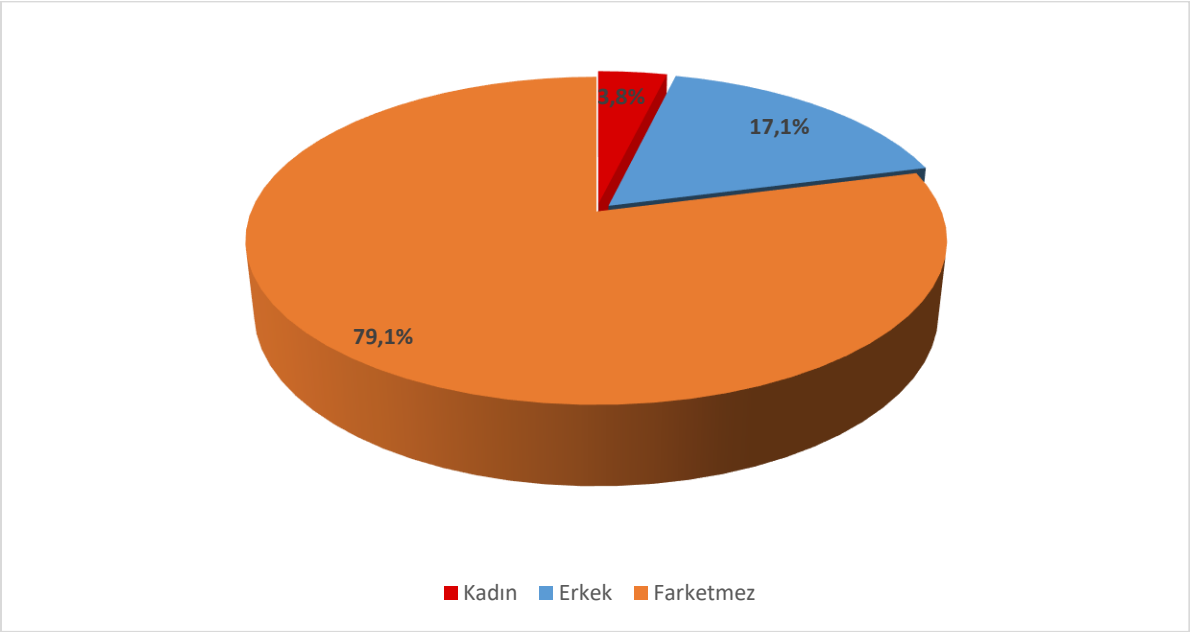

Kaynak: İPA 2018

Şekil 16'da Mardin ilinde ve Türkiye genelinde araştırma sonucunda elde edilen açık işlerde 20+ çalışanı bulunan işverenlerin cinsiyet tercihleri gösterilmektedir. Mardin ilinde açık işlerin yüzde 17,1'inde işverenler erkek işgücü talep etmekte iken, bu oran Türkiye genelinde yüzde 39,4 olarak gerçekleşmiştir. Kadın işgücü istihdam etme eğilimi ise Türkiye genelinde yüzde 8,9 iken, Mardin ilinde yüzde 3,8 düzeyinde kalmıştır. Türkiye genelinde işverenlerin yaklaşık yarısı açık işlerinde herhangi bir cinsiyet tercihinde bulunmamıştır. Mardin ilinde ise işverenlerin yüzde 79'u açık işlerinde cinsiyet tercihinde bulunmamıştır.İlde Kadın çalışan oranı düşük olmasına rağmen açık işlerde cinsiyet çok önemli olmamıştır.

Şekil 17: Açık İşlerin Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

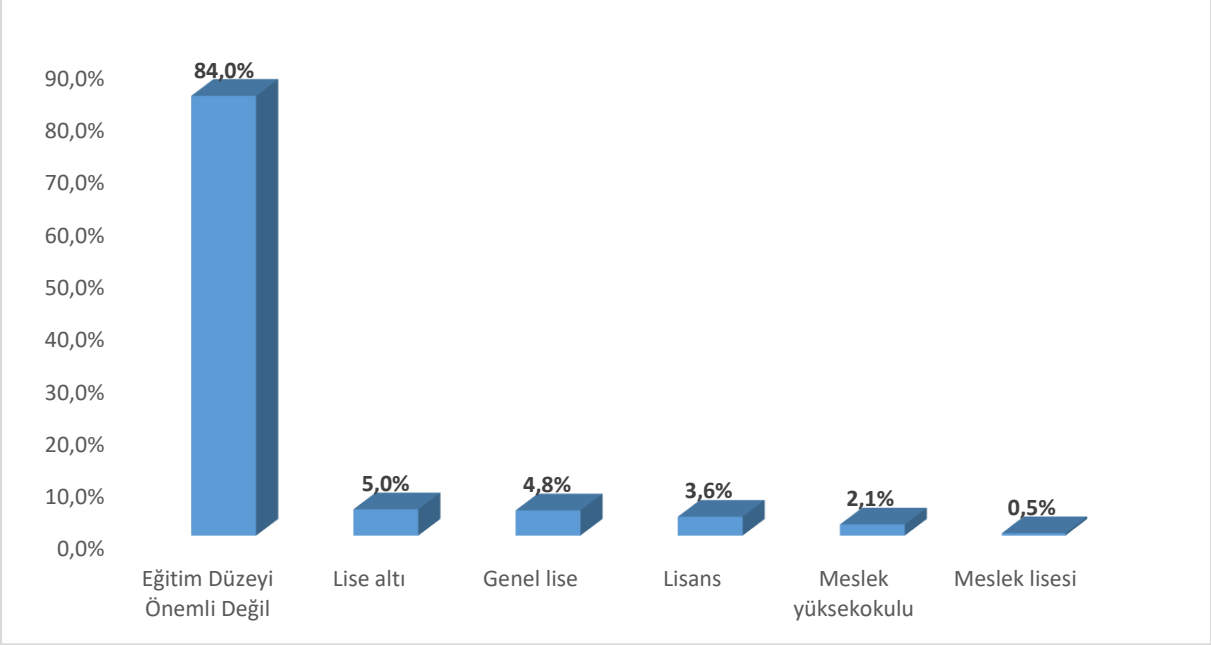

Kaynak: İPA 2018

Mardin ilindeki açık işlerin yüzde 84'ünde işverenler herhangi bir eğitim düzeyi talep etmemişlerdir. En fazla oranda ikinci sırada bulunan eğitim düzeyi ise yüzde 5 ile Lise altı eğitimi seviyesi olarak görülmektedir. Açık işlerde en az talep edilen eğitim seviyesi ise yüzde 0,5 ile meslek lisesidir. Mardin işgücü piyasasında açık işlerde eğitim düzeyinin çok önemli olmadığı görülmektedir.

Şekil 18: Açık İşlerin Cinsiyet ve Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

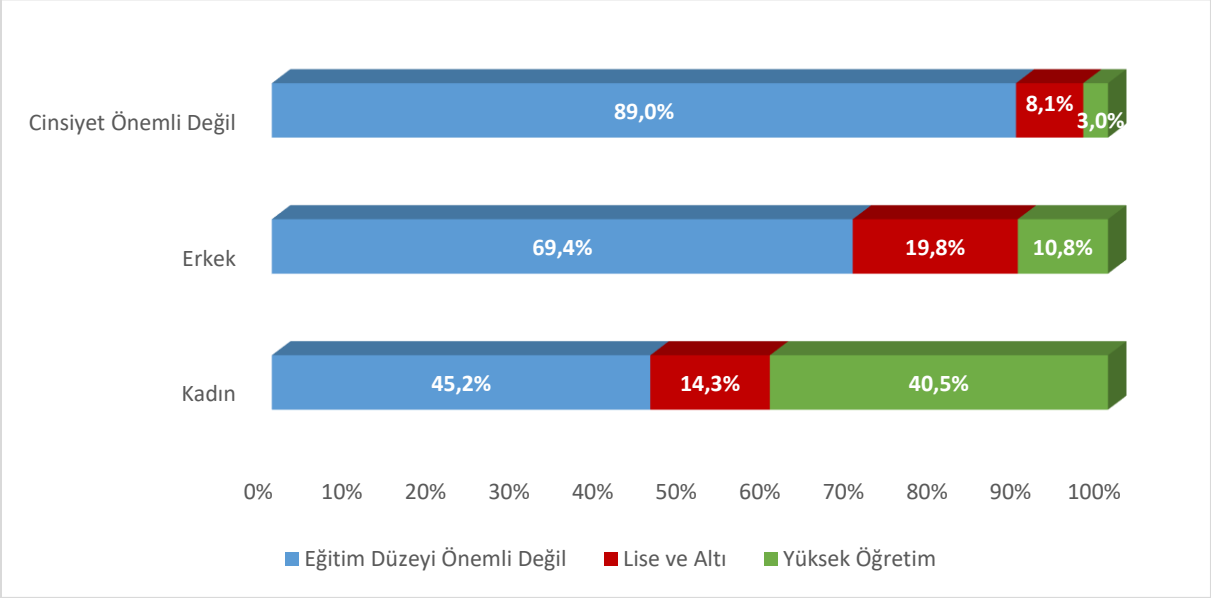

Kaynak: İPA 2018

Şekil 18'de açık işlerin cinsiyete ve eğitim düzeyine göre dağılımı görülmektedir. Cinsiyetin önemli olmadığı açık işlerde, yüzde 89 oranında eğitim düzeyi de önemli görülmemektedir. Yüzde 8,1 oranında lise ve altı seviyesinde ve yüzde 3 oranında ise yüksek öğretim seviyesinde işgücü tercih edilmektedir. Erkeklerin tercih edildiği açık işlerde yüzde 69,4 oranında, kadınların tercih edildiği açık işlerde ise yüzde 45,2 oranında eğitim düzeyi önemli görülmemektedir. Hem erkek hem kadın hem de cinsiyetin önemli olmadığı açık işlerde, eğitim düzeyi önemli değil seçeneği ön plana çıkmaktadır. Kadın ve erkek işgücü talebi için bir değerlendirme yapılacak olursa; kadınlarda erkeklere nazaran daha fazla oranda yükseköğretim seviyesinde işgücü talep edilmiştir.

Şekil 19: Açık İşlerde Engelli Çalıştırmak İstenmesi

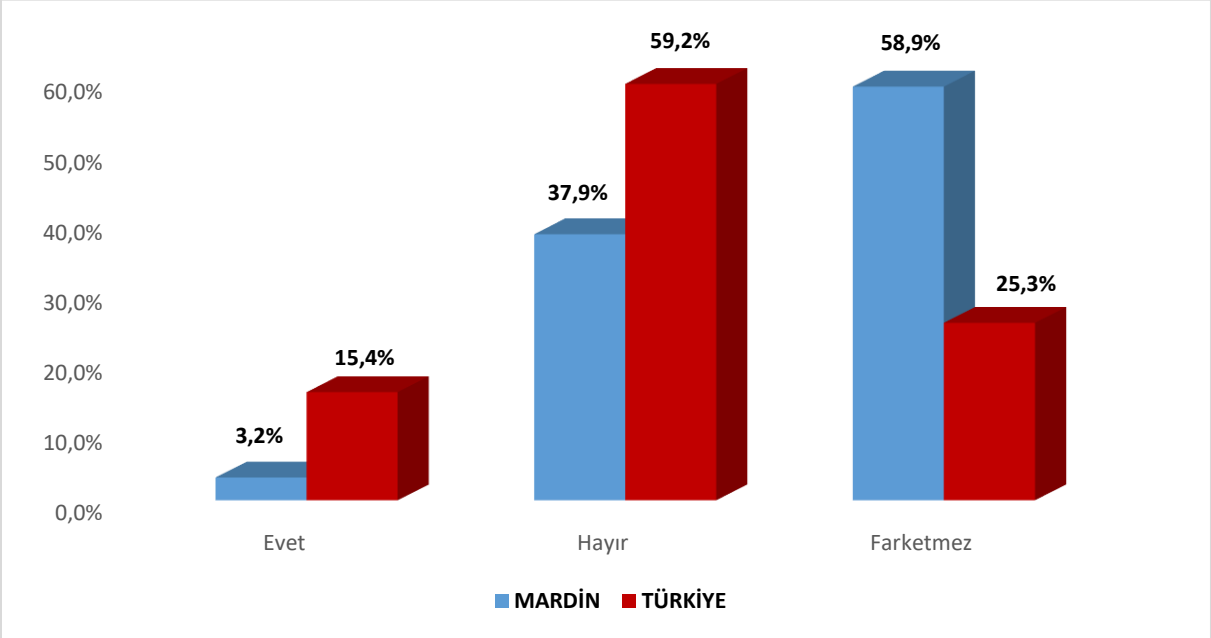

Kaynak: İPA 2018

Açık iş olan mesleklerde engelli çalıştırılmak istenmesi durumu incelendiğinde; Mardin ilinde yüzde 3,2 oranında evet denilmiştir. Farketmez diyenlerin oranı yüzde 58,9'dur. Yani açık işler açısından genel değerlendirmede her 5 açık iş için 3 engelli tercih edilebileceği söylenmiştir.

Türkiye genelinde ise yüzde 15,4 oranında evet, yüzde 25,3 oranında farketmez denmiştir. Yani her 5 açık iş için 2 engelli tercih edilebileceği söylenmiştir. Mardin ili Türkiye geneline göre engelli işçi çalıştırma eğiliminin daha yüksek oranda olduğu gözlemlenmiştir.

Şekil 20: Açık İşlerin Arama Kanallarına Göre Dağılımı

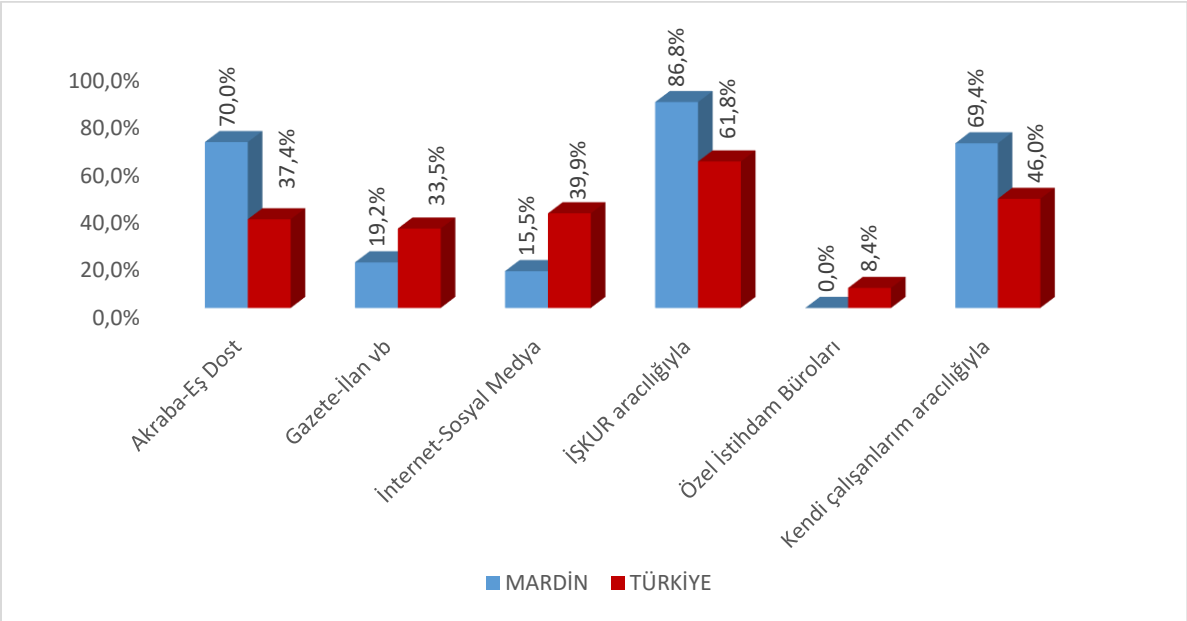

Kaynak: İPA 2018

Açık işlerin hangi arama kanalı ile işgücü piyasasına sunulduğu özellikle İŞKUR için önemli bir konuyu oluşturmaktadır. Piyasadaki açık işlerin Kuruma kazandırılması yoluyla daha çok kişiyi işe yerleştirmek için hangi beceri ve eğitim düzeylerinin talep edildiğinin bilinmesi açılacak olan aktif işgücü programlarının etkinliği açısından önem arz etmektedir.

Şekil 20'de Mardin ili ve Türkiye genelinde karşılaştırmalı olarak açık işlerin arama kanalına göre dağılımı mevcuttur. Mardin ilinde 20+ istihdamlı işyerlerinden alınan açık işlerin yüzde 86,8 gibi büyük bir oranı İŞKUR aracılığıyla aranmaktadır. Bu oran Türkiye geneli için yüzde 61,8 olarak gerçekleşmiştir. Mardin ilinde ikinci sırada yüzde 70 ile Akraba-Eş Dost Aracılığıyla arama kanalı kullanılmıştır. Üçüncü sırada ise yüzde 69,4 ile Kendi Çalışanlarım Aracılığıyla arama kanalı olarak kullanılmıştır. Özel İstihdam Büroları arama kanalı Mardin ilinde kullanılmamaktadır.

Tablo 15: Cinsiyete Göre Açık İşlerde Talep Edilen Becerilerin Öncelik Sıralaması

Beceri	Kadın	Erkek	Cinsiyet Önemli Değil	Genel Toplam
Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe	1	2	1	1
Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	2	1	2	2
Takım Çalışması	1	3	3	3
Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme	3	5	4	4
İletişim ve İfade Yeteneği	4	4	5	5
Hesap Yapabilme (Analitik Beceri)	-	8	6	6
Bilgisayar kullanımı	5	6	8	7
Proje Tabanlı Çalışma	-	7	7	8
Satış ve Pazarlama Becerisi	-	-	9	9
Yabancı Dil	-	-	-	-

Kaynak: İPA 2018

Mardin ilinde cinsiyete göre açık işlerde talep edilen becerilerin öncelik sıralaması incelendiğinde, Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe becerisi hem kadınlarda hem cinsiyetin önemli olmadığı durumlarda hem de genel toplamda birinci sırada, erkeklerde ise ikinci sırada olduğu görülmektedir. Erkeklerde birinci sırada ise Fiziki ve Bedensel Yeterlilik becerisi bulunmaktadır. Satış ve Pazarlama becerisi sadece herhangi bir cinsiyet tercihinde bulunulmayan açık işlerde, son sırada talep edilen beceri olarak ortaya çıkmıştır.

Tablo 16: Meslek Gruplarına Göre Açık İş Sayısı ve Açık İş Oranı

Meslek Grupları	Toplam Açık İş Sayısı	Açık İş Oranı
Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	915	7,6%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	88	2,0%
Profesyonel Meslek Mensupları	46	2,8%
Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	40	2,3%
Sanatkarlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	28	0,8%
Hizmet Ve Satış Elemanları	28	1,8%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	14	1,4%
Yöneticiler	1	0,3%
Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri Çalışanları	0	0,0%
Silahlı Kuvvetlerle İlgili Meslekler	0	0,0%
Genel Toplam	**1.160**	**4,3%**

Kaynak: İPA 2018

Mardin ilinde açık işlerin meslek gruplarına göre dağılımı incelendiğinde; en fazla Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar olduğu tespit edilmiş olup, bu gruptaki açık iş sayısının

toplam açık iş sayısı içindeki oranı yüzde 78,9'dur. İkinci sırada ise Nitelik Gerektirmeyen Meslekler meslek grubu bulunmaktadır.

Mardin ili için tespit edilen yüzde 4,3'lük açık iş oranı meslek grupları bazında da değerlendirildiğinde, açık iş oranı en yüksek oranda yüzde 7,6 ile Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubunda olduğu görülmektedir. Daha sonra ise sırasıyla Profesyonel Meslek Mensupları ile Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları gelmektedir. Sadece Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubu il geneli açık iş oranının üzerinde bulunmaktadır.

Tablo 17: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Aranma Kanalları

Meslek Grubu	Akraba-Eş Dost	Gazete-İlan vb	İnternet-Sosyal Medya	İŞKUR aracılığıyla	Özel İstihdam Büroları	Kendi çalışanlarım aracılığıyla
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	84,6%	15,4%	7,7%	92,3%	0,0%	38,5%
Hizmet Ve Satış Elemanları	96,5%	11,1%	22,1%	77,7%	0,0%	59,2%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	92,9%	2,4%	6,0%	91,7%	0,0%	83,3%
Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri Çalışanları	-	-	-	-	-	-
Profesyonel Meslek Mensupları	34,1%	34,1%	34,1%	97,7%	0,0%	77,3%
Sanatkarlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	96,3%	40,7%	0,0%	100,0%	0,0%	44,4%
Silahlı Kuvvetlerle İlgili Meslekler	-	-	-	-	-	-
Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	21,0%	0,0%	79,0%	49,8%	0,0%	55,4%
Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	69,8%	20,6%	13,0%	87,2%	0,0%	70,0%
Yöneticiler	100,0%	0,0%	100,0%	100,0%	0,0%	0,0%
Genel Toplam	**70,0%**	**19,2%**	**15,5%**	**86,8%**	**0,0%**	**69,4%**

Kaynak: İPA 2018

Meslek gruplarına göre açık işlerin aranma kanalları değerlendirilecek olursa; İŞKUR'un en yüksek oranda kullanıldığı meslek grubu Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar ile Yöneticiler olmuştur. Bu meslek gruplarındaki açık işlerin yüzde 100'ü İŞKUR aracılığıyla işgücü piyasasına sunulmuştur. Profesyonel Meslek Mensupları, Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar, Nitelik Gerektirmeyen Meslekler ile Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek gruplarındaki açık işler büyük oranda İŞKUR aracılığıyla karşılanmaktadır.

Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları en fazla İnternet-Sosyal Medya arama kanalı ile aranmaktadır. Hizmet ve Satış Elemanları büyük oranda Akraba-Eş Dost arama kanalı ile aranmaktadır.

Tablo 18: Açık İş Olan Mesleklerden İstenen Becerilerde Öncelik Sıralaması

Meslekler	Bilgisayar kullanımı	Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	Hesap Yapabilme (Analitik Beceri)	İletişim ve İfade Yeteneği	Proje Tabanlı Çalışma	Satış ve Pazarlama Becerisi	Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme	Takım Çalışması	Yabancı Dil	Yeterli Mesleki, Teknik Bilgi ve Tecrübe
Makineci (Dikiş)	-	2	6	5	7	-	4	3	-	1
Ortacı/Ayakçı (Tekstil)	-	2	-	-	-	-	3	4	-	1
Ütücü	-	2	-	1	-	-	3	5	-	4
Ebe	-	-	-	-	-	-	3	2	-	1
Hemşire	-	-	-	-	-	-	3	2	-	1
Tır-Çekici Şoförü	-	2	-	4	-	-	-	3	-	1
Garson (Servis Elemanı)	-	4	-	3	5	-	-	2	-	1
Reçmeci/Reçme Makinesi Operatörü	-	1	-	2	-	-	-	3	-	-
Overlok Makinesi Operatörü (Overlokçu)	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Kompleci (Dokuma Hazır Giyim Ve Ev Tekstili)	-	1	-	2	-	-	-	3	-	-

Kaynak: İPA 2018

Tablo 18'de Mardin ilinde açık işi olan meslekler özelinde talep edilen becerilerin öncelik sıralaması bulunmaktadır.Reçmeci/Reçme MakinesiOperatörü, Overlok Makinesi Operatörü, Kompleci(Dokuma Hazır Giyimve Ev Tekstili) mesleklerinde aranan becerilerdeki ilk öncelik Fiziki ve Bedensel Yeterlilik olarak ön plana çıkmaktadır.

Makineci(Dikiş),Ortacı/Ayakçı(Tekstil),Ebe,Hemşire,Tır-Çekici Şoförü ve Garson(Servis elemanı) mesleklerinde Yeterli Mesleki,Teknik Bilgive Tecrübe becerileri ilk sırada aranmaktadır.

Tablo 19: Cinsiyet Bazında En Çok Açık İş Olan Meslekler

Kadın	Erkek	Cinsiyet Önemli Değil	Genel Toplam
Makineci (Dikiş)	Makineci (Dikiş)	Makineci (Dikiş)	Makineci (Dikiş)
Ebe	Tır-Çekici Şoförü	Ortacı/Ayakçı (Tekstil)	Ortacı/Ayakçı (Tekstil)
Büro İşçisi	Elektrik Teknisyeni	Ütücü	Ütücü
Çocuk Gelişimi Meslek Elemanı	Elektrik Teknikeri	Hemşire	Ebe
Temizlik Görevlisi	Garson (Servis Elemanı)	Kalite Kontrolcü	Hemşire
Kat Hizmetleri Elemanı/Kat Görevlisi	Plastik Boru İmal İşçisi	Reçmeci/Reçme Makinesi Operatörü	Tır-Çekici Şoförü
Ön Muhasebeci	Makine Teknolojisi Teknisyeni	Kompleci (Dokuma Hazır Giyim Ve Ev Tekstili)	Garson (Servis Elemanı)
Engelli Bakıcısı	Makine Teknikeri	Overlok Makinesi Operatörü (Overlokçu)	Reçmeci/Reçme Makinesi Operatörü
Kalite Kontrolcü-Tekstil	Diğer Makine Teknisyenleri	Ön Muhasebeci	Overlok Makinesi Operatörü (Overlokçu)
-	Beden İşçisi (Genel)	Satış Danışmanı / Uzmanı	Kompleci (Dokuma Hazır Giyim Ve Ev Tekstili)

Kaynak: İPA 2018

Mardin ilinde en fazla açık iş olan meslekler; Makineci (Dikiş), Ortacı/Ayakçı (Tekstil), Ütücü, Ebe, Hemşire, , Tır-Çekici Şoförü, Garson (Servis Elemanı),Kalite Kontrolcü, Reçmeci/Reçme Makinesi Operatörü ve Overlok Makinesi Operatörüdür.

İşverenlerin açık işlerinde kadın işgücü tercihinde bulundukları en fazla açık iş olan üç meslek ise Makineci (Dikiş), Ebe ve Büro İşçisidir. Açık işlerde erkek işgücü tercihinin olduğu en fazla açık iş olan üç meslek Makineci (Dikiş), Tır-Çekici Şoförü ve Elektrik Teknisyeni, cinsiyetin önemli olmadığı açık işlerde ise Makineci (Dikiş), Ortacı/Ayakçı (Tekstil), Ütücü meslekleri ön plana çıkmaktadır.

TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

Araştırma kapsamında işverenlere son 1 yıl içerisinde hangi mesleklerde eleman temininde güçlük çektikleri, temininde güçlük çektikleri eleman sayısı ve bunun nedenleri sorulmuştur. Derlenen verilerle Mardin ili işgücü piyasasının talep kısmını daha net görmek hedeflenmektedir. İşverenlerin karşılamakta güçlük çektiği mesleği, sayısını ve hangi nedenlerden ötürü aradığı çalışanı temin edemediğini bilmek, ilin istihdam politikasına da yön vereceğinden araştırmanın temininde güçlük çekilen meslekler bölümü önemli bilgiler

içermektedir. Bu kapsamda bu bölümde temininde güçlük çekilen meslekler, sektörler ve meslek grupları bazında incelenecektir.

Araştırma kapsamında yapılan ziyaretler sonucu Türkiye genelinde 32 bin 229 işyerinde eleman temininde güçlük çekildiği tespit edilmiştir. Mardin ilinde ise 20+ istihdamlı 84 işyeri temininde güçlük çekilen meslek olduğunu ifade etmişlerdir. Yüzde 13 ile Mardin ilinin eleman temininde, ülke genelinden daha az eleman temininde güçlük çektiği görülmektedir. Söz konusu bu oran Türkiye geneli için yüzde 31 olarak hesaplanmıştır.

Mardin ilinde eleman temininde güçlük çeken işyerlerini sektörel olarak incelediğimizde; madencilik ve taş ocakçılığı, elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı, finans ve sigorta faaliyetleri, gayrimenkul faaliyetleri, mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler ve idari ve destek hizmet faaliyetleri sektörlerinde bulunan işyerlerinin eleman temininde güçlük çekmedikleri dikkat çeken bir husus olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunun yanı sıra eleman temininde en fazla oranda güçlük çeken işyerlerinin İmalat, Toptan ve perakende ticaret ile Ulaştırma ve depolama sektörlerinde olduğu görülmektedir. Söz konusu sektördeki mevcut işyerlerinin az olması ile birlikte bu alanda çalışabilecek yeterli beceriye sahip elemanın bulunamaması faktörleri, sektörün temininde güçlük çekme oranının yükselmesine neden olmuştur.

İnşaat sektörü gibi Mardin ilinde işyeri sayısının yoğun olduğu bir sektörün eleman temininde güçlük çekilen işyeri oranının düşük çıkması dikkat çekmektedir. Bu sonuç, bu sektörün ilde eleman temininde diğer sektörlere nazaran daha az zorluk çektiğini göstermektedir.

Tablo 20: Sektörlere Göre Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı

Sektörler	Temininde Güçlük Çekilen Eleman Sayısı
İmalat	738
Toptan ve perakende ticaret	73
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	31
Ulaştırma ve depolama	27
İnşaat	26
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	21
Eğitim	6
Diğer hizmet faaliyetleri	6
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	2
Genel Toplam	**931**

Kaynak: İPA 2018

Mardin ilinde 931 kişinin temininde güçlük çekildiği tespit edilmiştir. Temininde güçlük çekilen kişi sayıları sektör bazında incelendiğinde, özellikle İmalat sektörü ön plana çıkmaktadır. Mardin ilinde temininde güçlük çekilen elemanların yüzde 79'u bu sektörde gerçekleşmiştir. Bunun dışında, Toptan ve perakende ticaret ile İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektörleri de eleman temininde güçlük çekmede ön plana çıkan diğer sektörlerdir.

Şekil 21: Temininde Güçlük Çekilen Kişilerin Meslek Gruplarına Göre Dağılımı

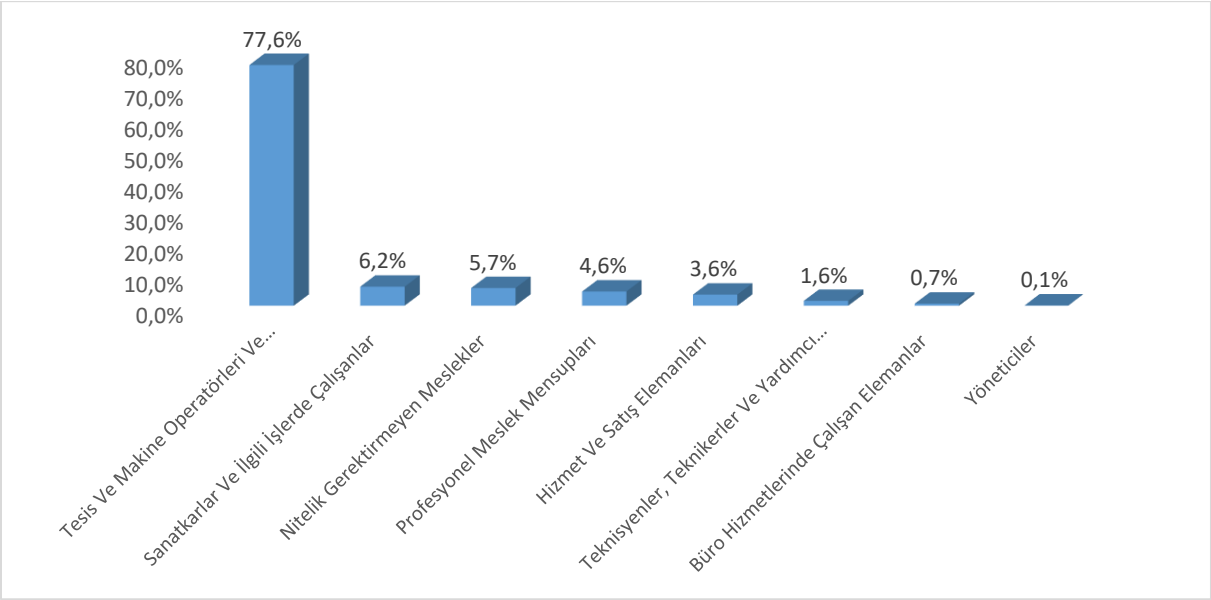

Kaynak: İPA 2018

Mardin ilinde meslek gruplarına göre temininde güçlük çekilen kişilere bakıldığında en çok 722 kişi ile Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubunda yer aldıkları görülmektedir. Eleman temininde güçlük çekilen kişilerin yüzde 77,6'sı bu meslek grubunda yer almaktadır. Yöneticiler meslek grubu en az temininde güçlük çekilen meslek grubu olarak ortaya çıkmıştır.

Türkiye genelinde de 20+ istihdamlı işyerlerinde eleman temininde güçlük çekilme oranında birinci sırada, Mardin ilinde olduğu gibi Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubu bulunmaktadır. Benzer şekilde araştırma sonuçları göstermektedir ki Yöneticiler meslek grubu hem ülke geneli hem de Mardin ilinde eleman temininde en az güçlük çeken meslek grubudur.

Tablo 21: Mesleklere Göre TGÇM Dağılımı

TGÇM	Eleman Sayısı
Makineci (Dikiş)	641
Ortacı/Ayakçı (Tekstil)	52
Overlok Makinesi Operatörü (Overlokçu)	21
Minibüs Şoförü	16
Ebe	16
Kalite Kontrolcü	15
Hemşire	15
Satış Danışmanı / Uzmanı	13
Reçmeci/Reçme Makinesi Operatörü	10
Diğer	133
Toplam	**931**

Kaynak: İPA 2018

Mardin ilinde temininde güçlük çekilen mesleklere bakıldığında ilk sırada 641 kişi ile Makineci(Dikiş) mesleği yer almaktadır. Bu mesleğin ardından sırasıyla 52 kişi ile Ortacı/Ayakçı (Tekstil) ve 21 kişi ile Overlok Makinesi Operatörü meslekleri gelmektedirler.

Geçtiğimiz yıl gerçekleştirilen araştırma sonuçlarına göre temininde güçlük çekilen ilk on meslekle bu yılki araştırma sonuçlarını kıyasladığımızda; Makineci (Dikiş) ve Ortacı/Ayakçı (Tekstil) olmak üzere toplam iki mesleğin yine değişmeyerek ilk onda yer aldıkları görülmektedir. Mardin ilinde söz konusu meslekler, son iki yıldır temininde güçlük çekilen meslekler arasında yer almaya devam etmektedirler.

Makineci (Dikiş), Ortacı/Ayakçı (Tekstil), Ebe, Hemşire ve Overlok Makinesi Operatörü mesleklerinin aynı zamanda açık işi en çok olan meslekler arasında ilk onda yer alması, ilin istihdam politikalarına yön vermesi adına dikkate değer bir bilgi şeklindedir.

Şekil 22: TGÇM Nedenlerinin Dağılımı

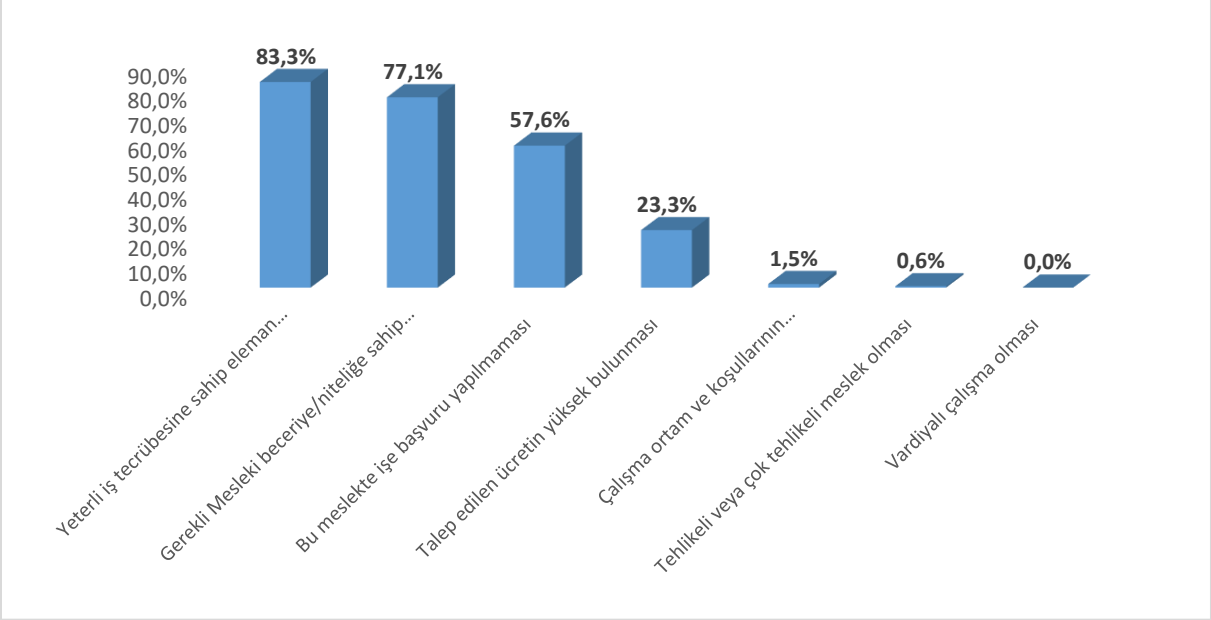

Kaynak: İPA 2018

Mardin ilinde temininde güçlük çekilme nedenlerine bakıldığında ilk sırada yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması yer almaktadır. Türkiye geneli 20+ istihdamlı işyerlerinin TGÇM Nedenleri Dağılımında ise Gerekli Mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması ön plana çıkmaktadır.

Mesleklere Göre TGÇM dağılımı incelendiğinde, açık işi en çok olan mesleklerle temininde güçlük çekilen mesleklerin benzerlik gösterdiği hatta birçoğunun bire bir aynı olduğu görülmektedir.İlk sırada yer alan, yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamamasının nedenini ortadan kaldırmaya yarayacak doğru aktif işgücü politikaları üretilip, mevcut açık işler için aranan yeterli iş tecrübesine sahip bireyler sağlandığında il genelinde talep ve arz dengelenmiş olacaktır.

Tablo 22: Mesleklere Göre TGÇM Nedenleri

Meslekler	Bu meslekte işe başvuru yapılmaması	Gerekli Mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması	Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması	Çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesi	Talep edilen ücretin yüksek bulunması	Vardiyalı çalışma olması	Tehlikeli veya çok tehlikeli meslek olması
Makineci (Dikiş)	61,8%	80,8%	86,9%	0,5%	33,1%	0,0%	0,0%
Ortacı/Ayakçı (Tekstil)	100,0%	100,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Overlok Makinesi Operatörü (Overlokçu)	50,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Minibüs Şoförü	0,0%	100,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Ebe	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Kalite Kontrolcü	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Hemşire	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Satış Danışmanı / Uzmanı	50,0%	100,0%	50,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Reçmeci/Reçme Makinesi Operatörü	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Tır-Çekici Şoförü	71,4%	85,7%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%

Kaynak: İPA 2018

Mardin ilinde eleman temininde güçlük çekilen mesleklerin nedenlerine bakıldığında, Ortacı/Ayakçı (Tekstil), Overlok Makinesi Operatörü, Minibüs Şoförü, Kalite Kontrolcü Reçmeci/Reçme Makinesi Operatörü ve Tır-Çekici Şoförü olmak üzere ilk on meslekten altı tanesinin temininde güçlük çekilme nedenlerinin en yüksek oranda Yeterli İş Tecrübesine Sahip Eleman Bulunamaması olduğu görülmektedir. Talep Edilen Ücretin Yüksek Bulunması sadece Makineci (Dikiş) mesleğinde gerçekleşmiştir. Çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesi ile tehlikeli veya çok tehlikeli meslek olması ilk on meslek arasında temininde güçlük çekilme nedeni olmamıştır.

Tablo 23: Çalışan Sayısı, Açık İş ve TGÇM Durumuna Göre En Fazla Talep Edilen Meslekler

MESLEKLER
Makineci (Dikiş)
Overlok Makinesi Operatörü (Overlokçu)
Ortacı/Ayakçı (Tekstil)
Hemşire
Satış Danışmanı / Uzmanı
Garson (Servis Elemanı)
Ütücü
Elektrik Teknikeri
Ön Muhasebeci
Aşçı

Kaynak: İPA 2018

Mardin ilinde çalışan sayısına oranla açık iş ve TGÇM sayıları baz alınarak Veri Zarflama Analizi gerçekleştirilmiştir. Bu analiz sayesinde açık iş, TGÇM ve çalışan sayısı birlikte analiz edilerek Mardin ilinde işverenler tarafından en fazla talep edilen meslekler ortaya çıkartılmıştır.

GELECEK DÖNEM İSTİHDAM EĞİLİMLERİ

Ekonomilerde gelecek dönem istihdam eğilimini belirlemek, işgücü piyasasında oluşacak dalgalanmaları önceden görmek ve buna yönelik politikalar geliştirmek için önemli bir araçtır. İşgücü Piyasası Araştırmaları da bu minvalde işverenlere bir sonraki yılda öngördükleri istihdam tahminlerini meslek bazında sorarak gelecek dönem istihdam eğilimleri belirlenmektedir.

Bu bölümde Mardin ilinde 2018 Yılı Nisan-Mayıs dönemi ile bir sonraki yıl aynı döneme tekabül eden zaman aralığı boyunca çalışan sayılarında ne gibi farklılıklar beklendiği, farklılaşmaların hangi mesleklerde ve sektörlerde olacağına dair tahminler üzerinde durulacaktır. Mevsimsel etkileri dışarıda bırakmak adına işverenlere tam bir yıllık dönem içindeki tahminleri sorulmuştur.

Çalışma kapsamında işverenlere yöneltilen “30 Nisan 2019 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam artışı/azalışı bekliyor musunuz?” sorusuna Türkiye genelinde işyerlerinin yüzde 20,4 istihdamın artacağı yönünde cevap verirken Mardin ilinde işverenlerin yüzde 13,9’u istihdamın artacağını öngörmüştür. Başka bir ifadeyle Türkiye genelinde her 10 işyerinden 2’si istihdamın artacağını öngörürken, Mardin’de bu sayı 1’e gerilemektedir. Öte yandan istihdamın azalacağını düşünen işveren oranı, ülke genelinde 2,5 olarak öngörülürken Mardin ilinde ise ülke geneline yakın olup yüzde 2,2 olarak öngörülmüştür.

Tablo 24: Sektörlere Göre İşverenlerin İstihdam Beklentileri

Sektörler	Artış	Azalış	Fikrim Yok	Değişmeyecek
İmalat	25,7%	2,3%	65,2%	6,8%
Toptan ve perakende ticaret	18,5%	3,1%	55,7%	22,7%
Ulaştırma ve depolama	5,9%	1,5%	80,5%	12,2%
İnşaat	9,6%	4,7%	68,3%	17,3%
Eğitim	29,5%	0,0%	64,6%	5,9%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	22,2%	0,0%	66,7%	11,1%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	15,5%	0,0%	69,4%	15,1%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	4,3%	0,0%	56,5%	39,1%
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	10,0%	0,0%	60,0%	30,0%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	-	-	-	-
Finans ve sigorta faaliyetleri	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%
Diğer hizmet faaliyetleri	0,0%	0,0%	66,0%	34,0%
Gayrimenkul faaliyetleri	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%
Madencilik ve taş ocakçılığı	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%
Bilgi ve iletişim	-	-	-	-
Genel Toplam	**13,9%**	**2,2%**	**68,9%**	**14,9%**

Kaynak: İPA 2018

Sektörlere göre istihdam eğilimi incelendiğinde en yüksek oranda artış bekleyen işverenlerin sırasıyla Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı, Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri, Eğitim, İmalat, İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri, Toptan ve perakende ticaret, Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri, Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler, İnşaat, Ulaştırma ve depolama ve İdari ve destek hizmet olduğu görülmektedir. En fazla azalış bekleyen sektör ise İnşaat olarak gerçekleşmiştir. İdari ve destek hizmet faaliyetleri sektöründe yer alan işyerlerinin yüzde 39,1'i, Diğer hizmet faaliyetleri sektöründe bulunan işyerlerinin yüzde 34'ü gelecek dönemde istihdamlarının değişmemesini beklemektedirler.

Sektörlerin istihdam eğiliminde dikkat çeken diğer bir husus ise Madencilik ve taş ocakçılığı, Finans ve sigorta faaliyetleri ve Gayrimenkul faaliyetleri sektörlerinde bulunan tüm işyerleri gelecek dönem için herhangi bir öngörüde bulunamamışlardır.

Tablo 25: Sektörlere Göre Net İstihdam Değişimi

Sektörler	Net İstihdam Değişimi	NIDO
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	4	21,1%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	42	17,6%
Eğitim	79	14,0%
İmalat	1.120	12,3%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	20	5,4%
Toptan ve perakende ticaret	117	4,6%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	19	3,9%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	29	3,1%
Ulaştırma ve depolama	70	1,1%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	2	0,3%
Finans ve sigorta faaliyetleri	0	0,0%
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	0	0,0%
Diğer hizmet faaliyetleri	0	0,0%
Gayrimenkul faaliyetleri	0	0,0%
Madencilik ve taş ocakçılığı	0	0,0%
Bilgi ve iletişim	0	0,0%
İnşaat	-87	-2,7%
Genel Toplam	**1.416**	**5,5%**

Kaynak: İPA 2018

Türkiye genelinde 20 + istihdamlı işyerlerinde 2019 Nisan-Mayıs dönemlerinde 2018 Nisan-Mayıs dönemine göre istihdamın yüzde 4,5 artacağı beklenmekte olup Mardin'de ise bu oran, yüzde 5,5 olup ülke genelinin üzerinde gerçekleşmiştir.

En fazla net istihdam değişimi bin 120 kişilik artış ile İmalat sektöründe beklenmektedir. En fazla net istihdam değişim oranı ise yüzde 21,1 ile Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri sektöründe beklenmektedir. Ancak beklenen değişim 4 kişilik artıştır. Bu da sektörün Mardin ilinde çalışan sayısı az olmasından kaynaklanmaktadır.

İstihdam azalışı beklenen sektör ise İnşaat sektörüdür. İnşaat sektörü Mardin ilinde en çok çalışanı barındıran 3198 kişi ile üçüncü sektördür. Söz konusu sektörde yüzde 2,7 net istihdam değişim oranı ile 87 kişilik bir net istihdam azalışı beklenmektedir.

Tablo 26: Meslek Gruplarına Göre Net İstihdam Değişimi

Meslek Grupları	Net İstihdam Değişimi	NIDO
Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	944	8,5%
Profesyonel Meslek Mensupları	112	6,9%
Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	71	4,3%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	137	3,1%
Sanatkarlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	102	3,0%
Hizmet Ve Satış Elemanları	42	2,7%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	8	0,9%
Yöneticiler	-1	-0,3%
Genel Toplam	**1.416**	**5,5%**

Kaynak: İPA 2018

Yöneticiler meslek grubu hariç diğer tüm meslek gruplarında istihdam artışı beklenmektedir. En fazla istihdam artışı beklenen meslek grubu ise 944 kişilik artış ile Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılardır. En az artış beklenen meslek grubu ise 8 kişilik artış ile Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar olmuştur.

Çalışan sayısında ilk sırada yer alan Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubu net istihdam değişim oranında da yüzde 8,5'lik bir oran ile ilk sırada yer almaktadır. Çalışan sayısının da fazla olduğu göz önünde bulundurulursa bu meslek grubunda önemli ölçüde bir artış yaşanması beklenmektedir. Nitelik gerektirmeyen meslekler net istihdam değişim oranı yüzde 3,1 ile sıralamada gerilerde kalsamasına rağmen en fazla net istihdam değişimi beklenen ikinci meslek grubu olarak ön plana çıkmaktadır. Bunun en önemli sebebi çalışan sayısına oranla daha az artış beklenmesidir.

Tablo 27: En Fazla İstihdam Artışı/Azalışı Beklenen Meslekler

Net İstihdam Artışı Beklenen Meslekler	Net İstihdam Azalışı Beklenen Meslekler
Makineci (Dikiş)	Elektro-Mekanik Montajcısı
Ütücü	Elektro-Mekanik Montaj Ustası
Ortacı/Ayakçı (Tekstil)	Beden İşçisi (Taşıma, Yükleme-Boşaltma)
Beton Transmikser Operatörü	Isı Yalıtımcısı
Tır-Çekici Şoförü	İnşaat İşçisi
Satış Danışmanı / Uzmanı	Alçı Dekorasyoncu (Kartonpiyer)
Temizlik Görevlisi	Minibüs Şoförü
İnşaat Teknolojisi Teknikeri	Betonarme Demircisi
Beden İşçisi (İnşaat)	Şarj İşçisi (Boya)

Kaynak: İPA 2018

Mardin ilinde gelecek dönem, en fazla istihdam artışı olması beklenen ilk üç meslek sırasıyla, Makineci(Dikiş), Ütücü ve Ortacı/Ayakçı (Tekstil) olup, Elektro-Mekanik Montajcısı, Elektro-Mekanik Montaj Ustası ve Beden İşçisi (Taşıma, Yükleme-Boşaltma) meslekleri ise en fazla istihdam azalışı beklenen ilk üç meslek olarak sıralanmaktadır.

Geçtiğimiz yıl istihdam artışı beklenen mesleklerle bu yılı karşılaştırdığımızda Makineci (Dikiş), Ortacı/Ayakçı (Tekstil), Tır-Çekici Şoförü, Satış Danışmanı / Uzmanı, Temizlik Görevlisi ve Paketleme İşçisi meslekleri istihdam artışı beklenen ilk on meslekte yine yer almaktadır. Mardin ili için bu mesleklerin son iki yıldır önemini korumaya devam ettiği anlaşılmaktadır.

Geçtiğimiz yıl istihdam azalışı beklenen mesleklerle bu yılı karşılaştırdığımızda İnşaat İşçisi mesleği istihdam azalış beklenen ilk on meslekte yine yer almaktadır.

Şekil 23: Engelli İstihdamını Arttırmak İçin Önerilerin Dağılımı

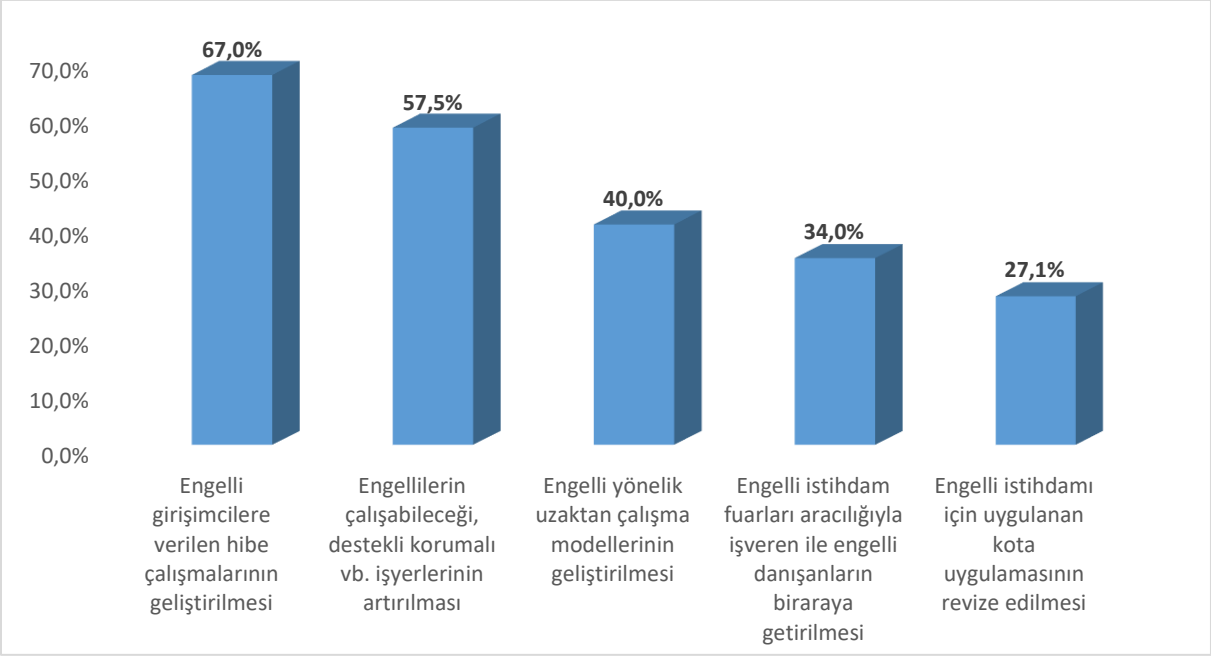

Kaynak: İPA 2018

Mardin ilinde 20+ çalışanı olan işyerlerinin engelli istihdamının arttırılması için öneriler incelenmiştir. İşverenlerin yüzde 67'si engelli girişimcilere verilen hibe çalışmalarının geliştirilmesini, yüzde 58'i engellilerin çalışabileceği, destekli korumalı vb. işyerlerinin artırılmasını ve yüzde 40'ı ise engelliye yönelik uzaktan çalışma modellerinin geliştirilmesini önermektedir.

Türkiye genelinde ise işverenlerin yüzde 29,5'i engellilerin çalışabileceği, destekli korumalı vb. işyerlerinin artırılmasını, yüzde 24,4'ü engelli girişimcilere verilen hibe çalışmalarının

geliştirilmesini ve yüzde 18,5'i engelliye yönelik uzaktan çalışma modellerinin geliştirilmesini önermektedir. Hem Türkiye genelinde hem de Mardin ilinde işverenlerin ilk üç tercih sıralamaları farklı olsa da öneriler aynı olmuştur.

Şekil 24: Genç (15-24 yaş) Personel Seçiminde Aranan Kriterlerin Dağılımı

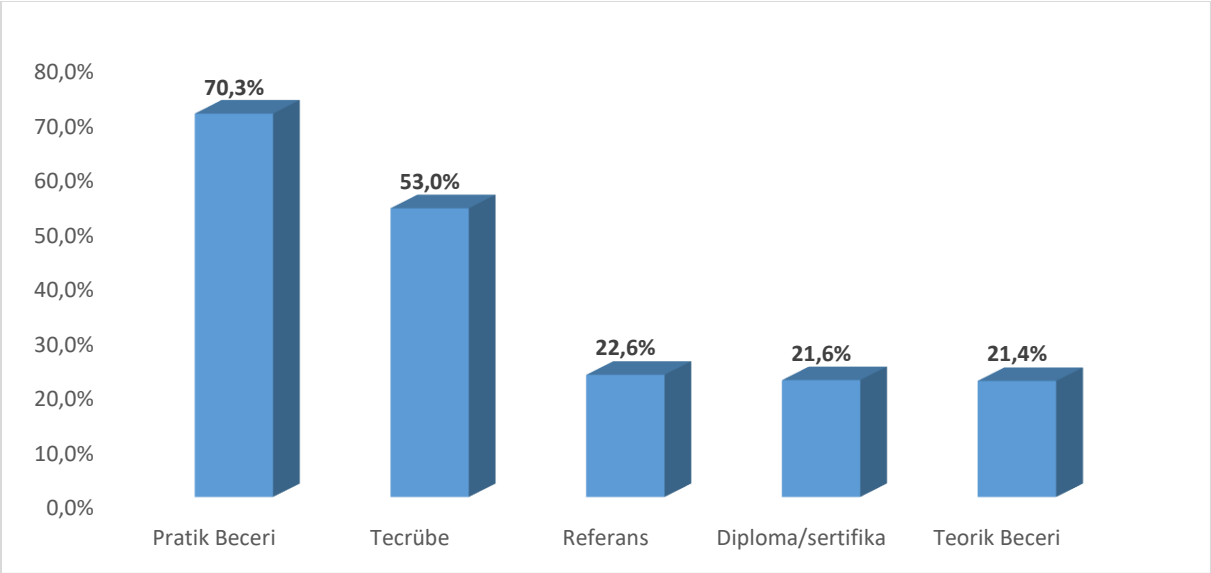

Kaynak: İPA 2018

Mardin ilinde 20+ çalışanı olan işyerlerinin genç personel seçerken aradıkları kriterler incelenmiştir. İşverenlerin yüzde 70,3'ü Pratik Beceri, yüzde 53'ü Tecrübe ve yüzde 22,6'sı Referans aramaktadır.

Türkiye genelinde ise en yüksek tercih edilen kriter, Mardin ilinde olduğu gibi yüzde 35,5 ile Pratik Beceri kriteridir. Bunu sırasıyla yüzde 21,2 ile Tecrübe ve yüzde 15,5 ile Diploma / Sertifika kriterleri izlemektedir. Pratik Beceri ve Tecrübe kriterleri hem Mardin ilinde hem de Türkiye genelinde genç personel seçerken en çok aranan kriterler olarak ön plana çıkmaktadır.

Şekil 25: Personel Seçiminde Kullanılan Değerlendirme Yöntemlerinin Dağılımı

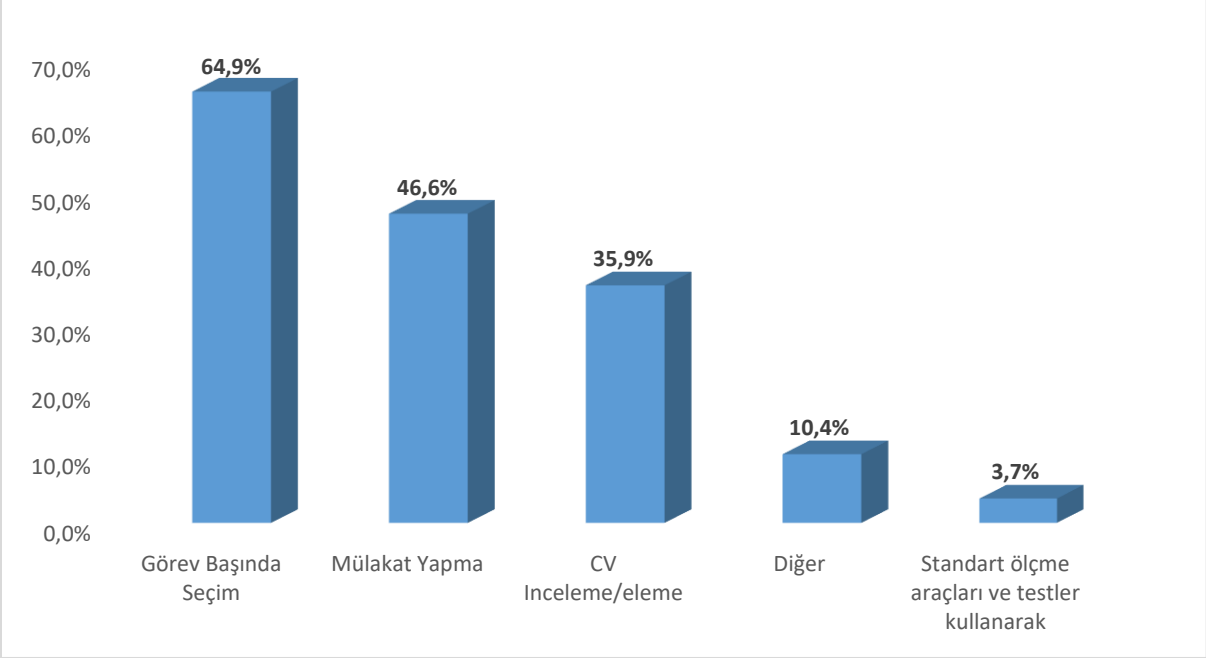

Kaynak: İPA 2018

Mardin ilinde 20+ çalışanı olan işyerlerinin personel seçerken hangi değerlendirme yöntemini kullandıkları incelenmiştir. İşverenlerin yüzde 64,9'u Görev Başında Seçim, yüzde 46,6'sı Mülakat Yapma ve yüzde 35,9'u CV İnceleme/Eleme ile personel seçmektedir.

Türkiye genelinde ise yüzde 38,4 ile Mülakat Yapma, yüzde 30,8 ile CV İnceleme/Eleme ve yüzde 19,7 ile Görev Başında Seçim kriterleri izlemektedir. Hem Türkiye genelinde hem de Mardin ilinde işverenlerin ilk üç değerlendirme yöntemi, sıralamaları farklı olsa da aynı gerçekleşmiştir.

SONUÇ

Mardin İşgücü Piyasası Araştırma Raporunun temel amacı, 2018 yılında Mardin'de gerçekleşmiş olan İşgücü Piyasası Araştırması çerçevesinde ihtiyaç duyulan işgücünün eğitim ve becerilerinin tespit edilerek, işgücü arzı ve talebi arasındaki dengesizliklerin giderilmesi, işsizliğin azaltılması ve istihdamın artırılmasına yönelik politikaların geliştirilmesine katkı sağlamaktır. Ayrıca araştırma kapsamında mevcut işyerlerinden alınan bilgiler doğrultusunda temininde güçlük çekilen işgücüne gerekli niteliklerin kazandırılması için aktif istihdam politikalarının planlanmasına katkı sağlanması amaçlanmıştır.

İlde 2013 yılında işsizlik oranının yüzde 20,6 olduğunu görmekteyiz. Yani çalışmaya hazır her beş kişiden biri işsiz olduğunu göstermektedir. Mardin ilinde İŞKUR'da kaydı bulunan işsizlerin büyük bir bölümünün vasıfsız olduğu görülmektedir. Mardin'de mesleksizlik kaynaklı işsizlik sıkıntısı kadar kalifiyeli eleman sıkıntısı da yaşanmaktadır. İşverenler, açık işlerinde ve temininde güçlük çektiği mesleklerinde çalışacak personelin mesleki becerisi ve tecrübesine önem verdiğini ifade etmektedir. Bu durum kalifiye eleman talebinin karşılanamadığını göstermekte olup İŞKUR'un mesleki eğitim kursları gibi aktif işgücü programlarının önemini ortaya çıkarmaktadır. Piyasa araştırması sonucunda ortaya çıkan temininde güçlük çekilen mesleklere göre bir planlamayla kursların açılması istihdama yardımcı olacaktır. Talep araştırması sonuçlarına göre toplam çalışanların yüzde 84,2'si erkeklerden, sadece yüzde 15,8'i kadınlardan oluşmaktadır. Kadın çalışanların ağırlıklı çalıştıkları sektörler İmalat, Toptan ve perakende ticaret, İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri ile Eğitim gibi daha çok belirli bir eğitim düzeyi gerektiren işyerleridir. Yukarıda açıklanan göstergelerle birlikte bu gösterge de Mardin'de ancak belirli bir eğitim düzeyine sahip kadınların işgücü piyasasına girme şansının olduğunu göstermektedir.

Hedef istihdamın artırılması ise, istatistikler kadın istihdamını artırmadan bu hedefe ulaşmanın mümkün olmadığını göstermektedir. Bunun için de kadın eğitim seviyesinin artırılması ve düşük eğitim seviyesine sahip kadınların da istihdamına yönelik teşviklerin ve girişimcilik programlarının geliştirilmesi gerekmektedir. Mardin'de İŞKUR'a kayıtlı kadın işsizlerin çoğunun nitelik gerektirmeyen mesleklerde kayıtlı olduğu görülmektedir. Bu kişilerin istihdamda yer alabilmeleri işverenin istediği mesleki becerilere sahip olacak şekilde eğitilmelerine bağlıdır.

2017 yılında aktif işgücü piyasası programları kapsamında bin 32 kurs düzenlenmiş olup bu kurslardan 4 bin 452 kişi faydalanmıştır. Kurs sayılarında 2010 yılına göre önemli ölçüde artış

meydana gelmiştir. 2010 yılında 14 kurs düzenlenirken 2017 yılında bu sayının bin 32'ye çıkması ve aynı zamanda 2010 yılındaki kursiyer sayısı 284 iken 2017 yılında 4 bin 452 kişi olması İŞKUR kurslarının daha çok kişiye beceri kazandırdığını ve işgücü piyasasında etkinliğini arttırdığını göstermektedir.

İŞKUR'un düzenlendiği aktif işgücü programları ile kişilerin işgücü piyasasının gerekleri hakkında bilgilerini artırarak meslek kazanmaları amaçlanıp böylece işgücü piyasasına girişte aracı rol alması amaçlanmaktadır. Bir yıllık süre içerisindeki rakamlar incelendiğinde bu programlara ilginin arttığı sonucuna ulaşılmaktadır.

Talep boyutu itibariyle, araştırma sonuçlarına göre Mardin ilinde 20+ özel sektör yerel birim işyerlerinde çalışanlar sayısına göre lokomotif sektörler İmalat, Ulaştırma ve Depolama, İnşaat, Toptan ve perakende ticaret ile İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektörleridir. Yapılan araştırma sonucunda en fazla açık iş sayısının İmalat sektöründe olduğu görülmektedir.

Mardin ili İşgücü Piyasası Araştırması sonucunda 89 işyerinde bin 160 açık iş tespit edilmiştir. Mardin ilinde İmalat sektörünün açık işlerde önemli bir ağırlığının olduğu görülmektedir. Bin 160 kişilik açık işin yüzde 84'üne tekabül eden 974 kişilik kısmı, İmalat sektöründeki işverenlerden gelmiştir. Açık iş sayısının yoğun olduğu diğer sektörler ise Toptan ve Perakende Ticaret ile İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektörleridir.

Mardin ilinde araştırma kapsamına giren 20+ istihdamlı işyerlerinin yüzde 13,6'sında açık iş bulunmaktadır. Bu oran Türkiye ortalamasının altında olup Türkiye geneli için açık işi olan işyeri oranı yüzde 23,3 olarak gerçekleşmiştir.

Açık iş verme oranında, Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı sektörü yüzde 100 ile ön plana çıksada, sektörde Mardin ilinde 20+ istihdamlı 1 işyeri bulunmaktadır. Bu nedenle Mardin ilinde hem işyeri sayısı hem de açık iş sayısı dikkate alındığında, açık iş verme oranında İmalat sektörü ön plana çıkmaktadır. İmalat sektöründe yer alan her 3 işyerinden 1'inde açık iş bulunmaktadır.

Mardin ilinde açık işlerin meslek gruplarına göre dağılımı incelendiğinde; en fazla Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar meslek grubunda olduğu tespit edilmiş olup bu gruptaki açık iş sayısının toplam açık iş sayısı içindeki oranı yüzde 78,9'dur. Açık işi olan işyerlerinin aradıkları elemanlarda istenilen eğitim düzeyine verdikleri "fark etmez" cevabı dikkat çekicidir.

Bunun arkasında işverenlerin aradıkları elemanlarda eğitim düzeyinden çok meslekte yeterli bilgiye sahip olmaları ve meslekte fiziki ve bedensel yeterlilik istemeleri etkendir.

Temininde güçlük çekilen mesleklerin bulunmama nedenleri sıralaması da bu görüşü teyit etmektedir. İşverenlerin büyük çoğunluğu istedikleri elemanları Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması, Gerekli Mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması ve bu meslekte işe başvuru yapılmaması nedenlerinden kaynaklandığını belirtmişlerdir. Ortacı/Ayakçı (Tekstil), Overlok Makinesi Operatörü (Overlokçu), Minibüs Şoförü, Kalite Kontrolcü, Reçmeci/Reçme Makinesi Operatörü ve Tır-Çekici Şoförü mesleklerinde Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması nedeni öncelikli olmuştur.

Mardin ilinde çalışan sayısına oranla açık iş ve TGÇM sayıları baz alınarak Veri Zarflama Analizi uygulanarak elde edilen sonuçlardan, en fazla talep edilen meslekler Makineci (Dikiş), Overlok Makinesi Operatörü, Ortacı/Ayakçı (Tekstil), Hemşire, Satış Danışmanı / Uzmanı, Garson (Servis Elemanı), Ütücü, Elektrik Teknikeri, Ön Muhasebeci, Aşçı olarak ortaya çıkmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre çalışma kapsamında işverenlere yöneltilen “30 Nisan 2019 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam artışı/azalışı bekliyor musunuz?” sorusuna Türkiye genelinde işyerlerinin yüzde 20,4’ü istihdamın artacağı yönünde cevap verirken Mardin ilinde işverenlerin yüzde 13,9‘u istihdamın artacağını öngörmüştür. Başka bir ifadeyle 10 işyerinden Türkiye genelinde 2’si istihdamın artacağını öngörürken Mardin‘de bu sayı 1’e düşmektedir. İşverenlerin yakın dönemde istihdam artışına olumsuz baktıkları görülmektedir. Bu da birçok sektörde faaliyet sürdüren işyerlerinin küçülmeye gideceği sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Öte yandan istihdamın azalacağını düşünen işveren oranı yüzde 2,2 olarak öngörülmüş olup yüzde 2,5 olan ülke ortalamasına yakın olmuştur.

Sonuç olarak; gelişen teknoloji, mal ve hizmet üretim süreçlerini değiştirmektedir. Bu değişim işgücü piyasalarına da yansımakta olup işgücünden talep edilen nitelik ve beceriler her geçen gün değişmektedir. Üretim süreçleri ile işgücü arzının niteliklerinin uyumlu bir biçimde değişmesi etkin bir işgücü piyasasının oluşması için oldukça önem arz etmektedir. İşgücü piyasasının taleplerini karşılayabilecek nitelikli işgücünün oluşmasında mesleki eğitimin önemi ön plana çıkmaktadır. Bu minvalde işgücü piyasasının mevcut durumunu bilerek ve gelecek dönem eğilimlerini kestirerek karar almak son derece önemli olup rapor bu ihtiyaçların karşılanması için hazırlanmıştır.

EKLER

EK 1:2018 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI İŞYERİ BİLGİ FORMU

İŞKUR

2018 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI

2018 YILI İPA İŞYERİ BİLGİ FORMU

Sayın İşyeri Yetkilisi,

Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) tarafından gerçekleştirilecek olan işgücü piyasası araştırması ile ilimizde istihdam ve işsizlik sorununun çözümü için işgücünün yapısı ile sektörler bazında işgücü, niceliği, eğitimi, niteliği hakkında ihtiyaçlarının belirlenmesine yönelik bilgi toplanması amaçlanmaktadır.

Bilgi Verme ve Gizlilik

1- Kurum ve kuruluşlardan alınan bu bilgiler, yalnızca istatistiksel çalışmalarda kullanılmak amacıyla toplanmakta olup, gizliliği 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunu ile teminat altına alınmıştır. Kanun uyarınca sizden alınan bu bilgilerden şahsınıza özel olanlar; idari, adli ve askeri hiçbir organ, makam, merci veya kişiye verilemez, istatistik amacı dışında kullanılamaz.

2- 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunu'nun 21 inci maddesi gereğince Kurum tarafından, kamu ve özel kesim işyerlerinden iş ve işgücü konularında bilgi istenildiğinde, belirtilen süre içinde bilgi verilmesi zorunludur. Bildirim yükümlülüğüne aykırı hareket eden özel kesim iş-yerlerine 3.564 TL (üçbinbeşyüzaltmışdört Türk Lirası) İdari Para Cezası verilir.

3- İşverenlerden toplanan bilgiler, Kurum hizmetlerinden başka amaçla kullanılamaz. **İkinci fıkraya aykırı davrananlar hakkında Türk Ceza Kanunu'nun 136 ncı maddesi hükümleri uygulanır.**

İşyeri Bilgi Formunun, işyeri sahibi veya ortakları, insan kaynakları, personel, işyeri veya muhasebe müdürleri tarafından doldurulması gerektirmektedir. Yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda bilgi formunu doldurarak verdiğiniz bilgiler ve araştırmaya yapmış olduğunuz katkılardan dolayı teşekkür eder, saygılar sunarız.

İŞYERİ BİLGİLERİ

Ornek No	:.....
Işyerinin Yasal Unvanı	:.....

1

İŞYERİ ADRES BİLGİLERİ

İL /İLÇE :.....
MAHALLE: .....
CADDE/SOKAK :.....
İÇ/DIŞ KAPI NO :.....
TELEFON/E-POSTA :.....

FORMU CEVAPLAYAN İŞYERİ YETKİLİSİNİN

Adı-Soyadı : ..... Unvanı : .....
Tarih : ..... Telefonu : .....
E-Posta :..... İmza/Kaşe: .....

Bu kısım Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü'nde Bilgi Formunun uygulamasından sorumlu olan "kamu görevlilerince" doldurulacaktır.

BU İŞYERİ BİLGİ FORMU ZİYARETÇİ VE KOORDİNATOR EL KİTABI OKUNDUKTAN SONRA UYGULANMIŞ VE VERİ GİRİŞİ ZİYARETÇİ VE KOORDİNATÖR EL KİTABINA UYGUN YAPILMIŞTIR.

	ZİYARETÇİ	KONTROLÖR	VERİ GİRİŞ PERSONELİ
Adı-Soyadı			
Tarih			
İmza			

1) İşyerinizin kuruluş tarihini yıl olarak belirtiniz.

.....

2) İşyeri İle İlgili Bilgiler:

	Evet	Hayır
2.1. İşyerinizde ihracat yapılıyor mu?		
2.2.İşyerinizde Ar-Ge çalışması yapılıyor mu?*		
2.3.İşyerinizde vardiyalı çalışma yapılıyor mu?		
2.4. İşyerinizde Part-time çalışması yapılıyor mu?		

3) Gelecek bir yıl içinde planlanan bir yatırımınız var mıdır? (Cevabınız evet ise soru 4'e geçiniz, Hayır ise, soru 5'e geçiniz.)

Evet ( ) Hayır ( )

4) Yatırımla İlgili Bilgiler

4.1 Yatırımın Türü:
İlave yatırım ( ) Her türlü ilave tesis, makine, teçhizat vs... alımı veya kiralanması
Teknolojik Yatırım ( ) Mevcut makine, teçhizatın teknolojik olarak yenilenmesi
Stratejik Yatırım ( ) İşyerinin verimliliğini ve karlılığını artırmak için yürütülecek her türlü, AR-Ge, eğitim ve pazarlama faaliyetleri
Diğer ( )

4.2.Yatırımın İli :.....
4.3.Yatınmın sağlayacağı ortalama istihdam artış sayısı (kişi) ..... (artış olmayacağını düşünüyorsanız sıfır girin)
4.4. Yatırımın sağlayacağı ortalama istihdam azalış sayısı (kişi) ..... (azalış olmayacağını düşünüyorsanız sıfır girin)

* AR-GE; Bir kurumun bilim adamları ve mühendisler istihdam etmek suretiyle şirketin çalışma alanı doğrultusunda bilim ve teknolojinin gelişmesini sağlayacak yeni bilgileri elde etmek veya mevcut bilgilerle yeni malzeme, ürün ve araçlar üretmek, yazılım üretimi dahil olmak üzere yeni sistem, süreç ve hizmetler oluşturmak veya mevcut olanları geliştirmek, yaptığı çalışma ve faaliyetleri anlatmak için kullanılan yaygın bir terimdir.

BÖLÜM I- MEVCUT İSTİHDAM

5) İşyerinizde çalışmakta olan mevcut personeli fiilen yaptıkları işlere göre sıralayınız?

Yapılan iş (Örnek; mimar, ziraat mühendisi, harita teknikeri, buldozer operatörü, sekreter, taşıma işçisi vb.)	Kadın Çalışan Sayısı	Erkek Çalışan Sayısı	Toplam Çalışan Sayısı
TOPLAM			

BÖLÜM II-AÇIK İŞLER

6) Şu an işyerinize herhangi bir yolla eleman arıyormusunuz?

Evet ( ) 6.1. soruya geçiniz. Hayır ( ) 7.Soruya geçiniz.

6.1) Eleman aranılan meslekler

Eleman Aranılan Meslekler	Toplam Açık İş Sayısı	Talep Edilen Asgari Eğitim Düzeyi 1. Lise altı 2. Çıraklık 3. Genel lise 4. Meslek L. 5. Meslek yüksekokulu 6. Lisans 7. Lisansüstü 8. Herhangi bir eğitim düzeyi aramıyorum.	Açık işiniz için cinsiyet tercihini belirtiniz? 1. Kadın 2. Erkek 3. Cinsiyet önemli değil	Açık İşte Engelli Çalıştırmak ister misiniz? 1. Evet 2. Hayır 3. Fark etmez	Talep Edilen Beceriler * 1. Bilgisayar kullanımı 2. Fiziki ve bedensel yeterlilik 3. Hesap yapabilme (Analitik beceri) 4. İletişim ve ifade yeteneği 5. Proje tabanlı çalışma 6. Satış ve pazarlama becerisi 7. Sorun çözme ve inisiyatif alabilme 8. Takım çalışması 9. Yabancı Dil 10. Yeterli mesleki / teknik bilgi ve tecrübe			İlgili meslekteki açık işinizi hangi yolla arıyorsunuz? ** 1. Akraba - Eş Dost 2. Gazete - İlan, vb. 3. İnternet - Sosyal Medya 4. İŞKUR aracılığıyla 5. Kendi çalışanlarım aracılığıyla 6. Özel İstihdam Büroları		
					1	2	3	1	2	3

*Önem derecesine göre **EN FAZLA** 3 beceriyi 1'den başlayarak SIRALAYINIZ. (1- En önemli)
Kullandığınız arama kanallarından **EN AZ 1 tanesini işaretleyiniz.

BÖLÜM III – 1 YIL SONRA (30 NİSAN 2019 TARİHİ İTİBARİYLE) ÇALIŞAN SAYISINDA NET DEĞİŞİKLİK OLACAĞI DÜŞÜNÜLEN MESLEKLER

7) 1 yıl sonra (30 Nisan 2019 tarihi itibariyle) işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam artışı bekliyor musunuz?	Evet ☐ →	7.1'e geçiniz.
	Hayır ☐ →	8.soruya geçiniz.
	Fikrim Yok ☐ →	8. soruya geçiniz.

7.1) 1 yıl sonra (30 Nisan 2019 tarihi itibariyle) işyerinizde çalışan sayısında net istihdam artışı olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?

Net istihdam ARTIŞI olacağını düşündüğünüz meslekler	Net sayısal artış

8) 1 yıl sonra (30 Nisan 2019 tarihi itibariyle) işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam azalışı bekliyor musunuz?	Evet →	8.1'e geçiniz.
	Hayır →	9. soruya geçiniz.
	Fikrim Yok →	9. soruya geçiniz.

8.1) 1 yıl sonra (30 Nisan 2019 tarihi itibariyle) işyerinizde çalışan sayısında net istihdam azalışı olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?

Net istihdam AZALIŞI olacağını düşündüğünüz meslekler	Net sayısal azalış

BÖLÜM IV - ELEMAN TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

9) Son 1 yıl içerisinde işyerinizde eleman temininde güçlük çektiğiniz meslekleri ve bu mesleklerde temininde güçlük çektiğiniz kişi sayısını belirtiniz.

9.1) Eleman temininde güçlük çektiğimiz meslek yok. → 10.Soruya Geçiniz.

Eleman Temininde Güçlük Çekilen Meslekler	Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı	Temininde Güçlük Çekilme Nedeni* 1. Bu meslekte işe yeterli başvuru yapılmaması 2. Gerekli mesleki beceriye / niteliğe sahip eleman bulunamaması 3. Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması 4. Çalışma ortam ve şartlarının beğenilmemesi 5. Talep edilen ücretin yüksek olması 6. Vardiyalı çalışma olması 7. Tehlikeli ve/veya çok tehlikeli meslek olması						
		1	2	3	4	5	6	7

*Birden Fazla Seçenek İşaretlenebilir.

BÖLÜM V – İŞGÜCÜ PİYASASINA GENEL BAKIŞ

10) İşyerinizde engelli çalıştırdığınız takdirde devlet tarafından teşvikler ile destekleneceğinizi biliyor musunuz?

Evet ( ) Hayır ( )

11) Size göre engelli istihdamını arttırmak için neler yapılabilir?
(en önemli üç seçeneği belirtiniz)

Engellilerin çalışabileceği destekli, korumalı vb. işyerlerinin artırılması ( )

Engelli istihdamı için uygulanan kota uygulamasının revize edilmesi ( )

Engelli girişimcilere verilen hibe çalışmalarının geliştirilmesi ( )

Engellilere yönelik uzaktan çalışma modellerinin geliştirilmesi ( )

Engelli istihdam fuarları aracılığıyla işveren ile engelli danışanların bir araya getirilmesi ( )

12) Genç (15-24 yaş) personel seçiminde aradığınız kriterler nelerdir? (Birden fazla seçilebilir)

Pratik beceri ( )
Teorik beceri ( )
Diploma/sertifika ( )
Tecrübe ( )
Referans ( )

13) İşyerinizde MYK Mesleki Yeterlilik Belgesi aldırdığınız personel için **sınav ücretlerinin karşılanması** hususunda uygulanan teşvik veya hibeden yararlandınız mı?

Evet ( ) Hayır ( ) Fikrim Yok ( )

14) İşyerinizde mevcut personel için MYK Mesleki Yeterlilik Belgesi aldırdığınızda veya MYK Mesleki Yeterlilik Belgesi olan personel istihdam ettiğinizde 4447 Sayılı Kanunun **Geçici 10. maddesi kapsamında işveren sigorta pirimi desteğinden** yararlandınız mı?

Evet ( ) Hayır ( ) Fikrim Yok ( )

15) Personel seçiminde hangi değerlendirme yöntemini kullanıyorsunuz? (Birden fazla seçilebilir)

CV inceleme/eleme ( )
Mülakat yapma ( )
Görev başında seçim ( )
Standart ölçme araçları veya testler kullanarak ( )
Diğer ( )

16) Son 1 yıl içerisinde İŞKUR'un hizmetlerinden faydalandınız mı?.

Evet ( ) (17. Soruya geçebilirsiniz) Hayır ( ) (18. Soruya geçebilirsiniz.)

17) Faydalandığınız hizmetlerin memnuniyet düzeyinizi belirtiniz.
(Hizmetlerde birden fazla seçenek işaretlenebilir)

	Memnunum	Kararsızım	Memnun Değilim
Eleman Talebi			
İşbaşı Eğitim Programları			
Çalışanların Mesleki Eğitimi			
Mesleki Eğitim Kursu			
Kısa Çalışma Ödeneği			
Danışmanlık ve Yönlendirme			

18) İŞKUR'un sunmuş olduğu hizmetlerden faydalanmama nedeninizi belirtiniz. (Birden fazla seçilebilir)

İŞKUR hizmetlerinden haberdar değilim. ( )

İŞKUR'un sunduğu hizmetlere diğer kaynaklardan ulaşıyorum. ( )

İnternet sitesi kullanışlı değil ( )

Bürokrasi (kırtasiye) işlerinin çok olması ( )

İŞKUR, sektörüme uygun faaliyet sunmuyor ( )

19) 2017 yılındaki ilave istihdam teşvikinden yararlandınız mı?

Evet ( ) (20. Soruya geçiniz) Hayır ( ) (21. Soruya geçiniz)

20) 2017 yılında İlave istihdam teşvikinin faydalı olduğunu düşünüyor musunuz?

Evet ( ) Hayır ( ) Kararsızım ( )

21) 2018 yılında uygulamaya konulan istihdam teşviklerinin istihdama katkısını değerlendiriniz.
İstihdamı çok artırır ( ) İstihdamı az artırır ( ) Değiştirmez ( ) Fikrim yok ( )

22) Sektörünüzde gelecek 10 yılda öne çıkacağını düşündüğünüz meslek ve beceriler nelerdir?

Meslek.....
Beceri.....

2018 Yılı İşgücü Piyasası Araştırmasına yaptığınız katkıdan dolayı teşekkür ederiz.